

Årsredovisning 2015

Länsförsäkringar Jämtland

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Jämtland, org.nr 593200-1828, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för 2015, det 168:e verksamhetsåret.

Verksamhetsinriktning

Länsförsäkringar Jämtland är ett ömsesidigt försäkringsbolag som inom Jämtlands län erbjuder sina kunder ett heltäckande försäkringsskydd och närliggande finansiella tjänster. Länsförsäkringar Jämtland är marknadsledande på flertalet områden och försäkrar ca 50 procent av privatmarknaden och ca 40 procent av företagsmarknaden.

Förutom den del av bedriven verksamhet, där Länsförsäkringar Jämtland har egen koncession, förmedlas djur- och grödaförsäkring till Agria Djurförsäkring samt livförsäkring till Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv. Till Länsförsäkringar Bank förmedlas in- och utlåningstjänster och till Länsförsäkringar Fondförvaltning förmedlas köp och försäljning av andelar i investeringsfonder.

Även för de förmedlade affärerna har Länsförsäkringar Jämtland kundansvaret. Länsförsäkringar Jämtland deltar också i länsförsäkringsgruppens gemensamma återförsäkringssystem. Avgiven återförsäkring går till Länsförsäkringar Sak och Länsförsäkringar Jämtland tar emot återförsäkring från Länsförsäkringar Sak.

Den totala affärsvolymen för ovanstående affärer fördelar sig enligt nedanstående (Mkr).

	2015	2014
<u>Sakförsäkring, premieinkomst</u>		
Direkt egen affär	429	419
Mottagen återförsäkring	35	103
<u>Förmedlad försäkring, premieinkomst</u>		
Djur	24	22
Livförsäkring	96	113
<u>Finansiella tjänster</u>		
Bank, inlåning 31/12	1 993	1 791
Bank, utlåning 31/12	3 426	3 109
Fonder, marknadsvärde 31/12	231	129

Organisation och struktur

Länsförsäkringar Jämtland ingår som ett av 23 självständiga, lokala och kundägda Länsförsäkringsbolag i länsförsäkringsgruppen. För länsförsäkringsbolagens gemensamma service och utvecklingsverksamhet äger bolagen tillsammans Länsförsäkringar AB. Helägda dotterbolag till Länsförsäkringar AB (LFAB) bedriver livförsäkring, bank- och fondverksamhet, industriförsäkring, trafikförsäkring samt djur- och grödaförsäkring. Länsförsäkringar Jämtland äger 2,5 procent av aktiekapitalet i LFAB och ägarrollen utövas av Länsförsäkringar Jämtlands styrelseordförande och vd på ägarkonsortiets möten.

Länsförsäkringar Jämtland är ett självständigt bolag och bolagsformen är ömsesidigt försäkringsbolag, vilket betyder att Länsförsäkringar Jämtland ägs av sakförsäkringskunderna. Dessa väljer ledamöter till fullmäktige vid valmöten i länets åtta kommuner. Ledamöter väljs på treårsmandat och för närvarande är det 44 fullmäktigeledamöter som företräder sakförsäkringstagarna på bolagsstämman. Bolagsstämman utser styrelsen som består av åtta ledamöter. Därutöver ingår två personalrepresentanter i styrelsen.

Länsförsäkringar Jämtland har fyra dotterbolag. Det helägda dotterbolaget Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB, org.nr 556660-2537, har under året bedrivit verksamhet bestående av förvaltning av aktier i Humlegården Holding I-III AB. De helägda dotterbolagen Logen 6 Fastighets AB, org.nr 556763-5163 och Länsförsäkringar Fastighetsförmedling Jämtland AB, org.nr 556343-1443 har inte bedrivit någon aktiv verksamhet under året. Det helägda dotterbolaget Åremäklarna Aktiebolag, org.nr 556470-2735, bedrev fram till 31 mars verksamhet bestående av fastighetsförmedling. Från 1 april har bolaget inte bedrivit någon aktiv verksamhet.

Väsentliga händelser under året

Den aktiva verksamheten i det helägda dotterbolaget Åremäklarna Aktiebolag har under 2015 avvecklats. Fastighetsförmedlingen bedrivs nu istället via ett franchise-åtagande under namnet Länsförsäkringar Fastighetsförmedling.

Under året togs beslut att lämna återbäring till försäkringstagarna med 40 miljoner kronor.

Händelser efter balansdagen

Bolaget har inte fått kännedom om några väsentliga händelser efter balansdagen som påverkar det finansiella resultatet och den ekonomiska ställningen per 2015-12-31.

Medarbetare

Länsförsäkringar Jämtlands framgång är beroende av medarbetarnas engagemang, kompetens och prestationer så att affärsverksamheten blir framgångsrik och ökar konkurrenskraften. Länsförsäkringar Jämtland arbetar bl.a. aktivt med friskvård och hälsa hos medarbetarna. Arbetet ska på sikt ge lägre kostnader för sjukskrivning samtidigt som företaget framstår som en attraktiv arbetsgivare.

Miljöarbete

Länsförsäkringar Jämtland är certifierade enligt ISO 14001, vilket innebär att bolaget åtagit sig att minska miljöpåverkan och visa på ständiga förbättringar. Att arbeta med miljöfrågor innebär ett långsiktigt arbete där delägare, kunder och samarbetspartners förväntar sig att Länsförsäkringar Jämtland ska agera som en god ”granne”. Genom att långsiktigt minska egen miljöpåverkan, aktivt arbeta med skadeförebyggande verksamhet och ha en dialog med samarbetspartners och övriga intressenter visar Länsförsäkringar Jämtland ett aktivt och kontinuerligt engagemang i miljöarbetet.

Under 2015 har ett arbete påbörjats att ta fram energiprestanda för huvudkontoret i Östersund. Denna prestanda ska ligga till grund för att kunna mäta och följa upp energibesparingar inom verksamheten. Det pågående arbetet med att försöka minska antalet tjänsteresor via ökad användning av bolagets videokonferensanläggning fortsätter. Varje möte som ersätter en tjänsteresa med flyg minskar bolagets påverkan på miljön. Utfallet 2015 blev 52 stycken videokonferensmöten vilket överträffade bolagets målsättning.

Resultat och ekonomisk ställning

Premier

Premieinkomsten brutto uppgår till 464,4 (522,8) Mkr vilket är lägre än föregående år. Premieinkomsten brutto 2014 påverkades av en redovisningsmässig engångseffekt vid övertagande av trafikförsäkringsaffär i avveckling från Länsförsäkringar AB (LFAB). Bortsett från denna engångseffekt uppgick premieinkomst brutto 2014 till 453,2 mkr. Den faktiska ökningen i premieinkomst jämfört med 2014 består främst av premiejusteringar.

Sammanlagd premieinkomst brutto framgår av följande tabell (Mkr).

Premieinkomst brutto	2015	2014
Direkt försäkring		
Hem, villa, villahem, fritidshus, båt	92,8	93,3
Företag, lantbruk, fastighet	132,6	130,9
Motorfordon	122,0	115,1
Trafik	70,4	69,9
Olycksfall	11,7	10,2
Summa direkt försäkring	429,5	419,4
Mottagen återförsäkring	34,9	103,4
Summa egen affär	464,4	522,8

Ersättningen för premier för avgiven återförsäkring uppgick till -56,2 (145,2) Mkr, vilket är lägre än föregående år. Den avgivna återförsäkringspremien 2014 påverkades av en redovisningsmässig engångseffekt vid övertagande av trafikförsäkringsaffär i avveckling från LFAB. Bortsett från denna engångseffekt uppgick premier för avgiven återförsäkring 2014 till -50,7 mkr. Den faktiska ökningen i avgivna återförsäkringspremier 2015 jämfört med 2014 beror på ökade kostnader för gemensamma återförsäkringsskydd inom LF gruppen.

Premieintäkt för egen räkning uppgick till 402,3 (370,5) Mkr. Premieintäkt för egen räkning 2014 påverkades av ovanstående redogjorda engångseffekter vid övertagande av trafikaffär i avveckling från LFAB. Bortsett från dessa engångseffekter uppgick premieintäkt för egen räkning 2014 till 395,5 Mkr.

Marknad

Förändringarna i Länsförsäkringar Jämtlands försäkringsbestånd framgår av nedanstående tabell.

Antal försäkringar	2015	2014
Hem, villa, villahem, fritidshus, båt	41 115	40 747
Företag, lantbruk, fastighet	14 485	14 424
Motorförsäkring	81 987	80 204
Olycksfall	11 704	11 414
Summa direkt försäkring	149 291	146 789
Liv	23 732	24 093
Djur	10 741	10 195
Summa förmedlad försäkring	34 473	34 288
Summa direkt och förmedlad försäkring	183 764	181 077

Skador

Skadekostnaden brutto uppgick till 399,9 (460,4) Mkr. I denna kostnad ingår skaderegleringskostnader med 30,7 (26,7) Mkr. Skadekostnaden brutto är lägre än föregående år. Skadekostnaden brutto 2014 påverkades av stormarna Hilde och framförallt Ivar som inträffade 2013. Netto påverkades inte skadekostnaden då ökningen täcktes av återförsäkring (se återförsäkrarens andel nedan). Skadekostnaden för mottagen återförsäkring 2014 påverkades även av en engångseffekt vid övertagande av trafikaffär i avveckling från LFAB. Bortsett från den ökade skadekostnaden för inträffade stormar och engångseffekten vid övertagande av trafikaffär i avveckling uppgick skadekostnaden 2014 till ca 312 mkr. Skadekostnaden brutto 2015 har en ökad skadekostnad för bränder jämfört med 2014.

Återförsäkrarens andel av skadekostnaden var 67,3 (187,4) Mkr. Återförsäkrarens andel av skadekostnaden 2014 påverkades av återhämtade skador för stormen Ivar och engångseffekt vid övertagande av trafikaffär i avveckling från LFAB.

Skadekostnaden netto blev 332,6 (273,0) Mkr. Bortsett från engångseffekter vid övertagande av trafikaffär i avveckling från LFAB uppgick skadekostnaden netto 2014 till ca 292 mkr.

Skadeprocenten f.e.r. uppgick till 82,7 (73,7) procent. Motsvarande genomsnittliga skadeprocent under senaste femårsperioden har uppgått till 78,9 (78,7) procent. Länsförsäkringar Jämtlands skadefrekvens blev 150 (118) skador per 1 000 försäkringar. Motsvarande genomsnittliga skadefrekvens under senaste femårsperioden har uppgått till 119 (107) skador per 1 000 försäkringar.

Avvecklingen av tidigare års avsättningar för oreglerade skador för egen räkning i den direkta affären resulterade i ett positivt totalt avvecklingsresultat om 3,0 (16,9) Mkr, vilket har minskat årets skadekostnad. Inkluderat mottagen återförsäkring är avvecklingsresultatet 13,0 (12,1) Mkr

Kapitalförvaltning

Den direkta kapitalavkastningen efter avdrag för kostnader uppgick till 105,7 (21,4) Mkr. Orealiserade värdeförändringar netto i placeringstillgångarna blev sammantaget 33,9 (136,2) Mkr. Den totala kapitalavkastningen uppgick till 139,6 (157,6) Mkr. En stor del av skillnaden jämfört med föregående år för den direkta kapitalavkastningen och realiserade värdeförändringar i placeringstillgångarna beror på att ett stort aktieinnehav realiserades under året.

Verkligt värde på Länsförsäkringar Jämtlands placeringstillgångar, inklusive likvida medel, uppgick vid verksamhetsårets slut till 2 198,7 (2 005,4) Mkr enligt följande struktur.

	2015		2014	
	Verkligt värde	Andel %	Verkligt värde	Andel %
Byggnader och mark	94,9	4	93,4	5
Aktier i intressebolag	6,5	0	6,5	0
Aktier och andelar	1 139,9	52	969,6	49
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	771,5	35	770,6	38
Lån m.m.	0,1	0	0,2	0
Summa placeringstillgångar exkl. likvida medel	2 012,9		1 840,3	
Likvida medel	185,8	9	165,1	8
Summa placeringstillgångar inkl. likvida medel	2 198,7	100	2 005,4	100

Resultat

Försäkringsrörelsens tekniska resultat i koncernen uppgick till -34,6 (29,5) Mkr. I resultatet ingår kostnader för återbäring med -40,0 mkr. Totalkostnadsprocenten uppgick till 101,2 (94,1) %, varav skadeprocent 82,7 (73,7) % och driftkostnadsprocent 18,5 (20,4) %. Bortsett engångseffekter vid övertagande av trafikaffär i avveckling från LFAB uppgick totalkostnadsprocenten 2014 till 93 %, varav skadeprocent 73,9 % och driftkostnadsprocent 19,1 %.

Resultat för finansrörelsen och förmedlad affär uppgick till 123,4 (141,1) Mkr. Det sammanlagda resultatet blev 88,8 (170,5) Mkr före skatt. Efter skatt uppgick årets resultat till 68,2 (133,3) Mkr.

Redovisningsprinciper

Länsförsäkringar Jämtland tillämpar, från och med 2010, i sin koncernredovisning fullt ut de av EU antagna internationella redovisningsstandarder IFRS (International Financial Reporting Standards) samt tolkningar av dessa utgivna av IFRS Interpretations Committee, såsom de godkända av EG-kommissionen för tillämpning inom EU.

Moderbolaget upprättar sin redovisning enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag samt RFR 2, Redovisning för juridiska personer. Detta innebär att moderbolaget i de flesta fall tillämpar motsvarande IFRS som i koncernredovisningen. Den största avvikelserna gäller redovisning av fastigheter.

Resultatet av årets verksamhet och den ekonomiska ställningen den 31 december 2015 för koncernen Länsförsäkringar Jämtland och moderbolaget framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande noter.

Femårsöversikt

Uppgifterna avser koncernen.

<i>Belopp i Mkr</i>	2015	2014	2013	2012	2011
RESULTAT					
Premieintäkter f.e.r.	402,3	370,5	380,8	378,1	373,0
Kapitalavkastning överförd från kapitalförvaltningen	11,6	9,5	8,2	9,8	11,5
Försäkringsersättningar f.e.r.	-332,6	-273,0	-288,1	-294,2	-315,2
Driftkostnader	-74,4	-75,7	-74,5	-79,8	-83,4
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen före återbäring	6,9	31,3	26,4	13,9	-14,1
Återbäring	-40,0	-	0,5	-	-30,0
Övriga tekniska kostnader	-1,5	-1,8	-	-	-
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen	-34,6	29,5	26,9	13,9	-44,1
Återstående kapitalavkastning	128,0	148,1	93,3	78,4	-58,9
Övriga intäkter och kostnader	-4,6	-7,1	-17,5	-19,4	-2,1
Resultat före dispositioner och skatt	88,8	170,5	102,7	72,9	-105,1
Årets resultat	68,2	133,3	78,0	81,8	-80,0
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringsstillgångar verkligt värde	2 012,9	1 840,3	1 528,9	1 225,3	1 367,7
Premieinkomst f.e.r.	408,2	377,6	385,8	377,8	383,7
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r.	966,4	869,4	632,2	609,5	598,3
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	1 149,5	1 081,3	948,1	868,9	785,8
Uppskjuten skatt	215,4	201,6	164,5	146,4	157,5
Obeskattade reserver	-	-	-	-	-
Övervärde i intressebolag	-	-	-	-	-
S:a konsolideringskapital	1 364,9	1 282,9	1 112,6	1 015,2	943,3
Konsolideringsgrad i procent	334	340	288	269	246
Kapitalbas	1 213,1	1 175,3	1 025,7	937,6	885,2
Solvensmarginal	99,3	95,7	80,6	80,6	77,2
Nyckeltal försäkringsrörelsen					
Skadeprocent	82,7	73,7	75,7	77,8	84,5
Driftkostnadsprocent	18,5	20,4	19,6	20,9	22,4
Totalkostnadsprocent	101,2	94,1	95,3	98,7	106,9
Kapitalavkastning i procent					
Direktavkastning	0,5	0,7	0,8	1,1	1,1
Totalavkastning	7,2	10,3	7,2	6,3	-3,0

För definition av poster i femårsöversikten se avsnittet *Ord och uttryck inom skadeförsäkring*.

Verksamhetens risker och riskhantering

Risker utgör en väsentlig del av Länsförsäkringar Jämtlands verksamhetsmiljö och affärsaktiviteter. För att hantera riskerna har Länsförsäkringar Jämtland tydligt definierade strategier och ansvarsområden tillsammans med ett starkt engagemang för riskhanteringsprocessen. Huvudsyftet med riskhanteringen är att säkerställa att riskerna identifieras, att riskvärdering är oberoende och att kapitalbasen är tillräcklig i förhållande till riskerna. Detta är viktigt för att med hög säkerhet garantera utfästelser som gjorts mot kunder.

Försäkringsrisker

Länsförsäkringar Jämtlands riskportfölj bedöms vara väl balanserad. Försäkringsrisken återspeglas i Länsförsäkringar Jämtlands skadeprocent f.e.r. som för senaste femårsperioden utgör 78,9 procent. Mottagen återförsäkring innehåller till större delen svensk affär. Största enskilda risk i mottagen återförsäkring utgör den i affären ingående Nordiska Kärnförsäkringspoolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse i kärnförsäkringspoolen uppgår till 550 000 euro.

Den avgivna återförsäkringsaffärens syfte är främst att minska försäkringsrisken. Länsförsäkringar Jämtlands självbehåll per risk och per skada är 9,0 Mkr med undantag för olycksfallsaffären där självbehållet är 2,0 Mkr samt motorfordons- och trafikaffären med ett självbehåll på 1,0 Mkr respektive 1,5 Mkr. Utöver detta finns ett stop loss-skydd som börjar gälla då den samlade skadekostnaden för egen räkning uppgår till 90 procent av intjänad premie. Ersättningen kan högst utgå med 20 procent av intjänad premie inklusive motorkasko men exklusive olycksfall och trafikansvar. För 2015 är självbehållen oförändrade jämfört med 2014.

Marknadsrisker

Marknadsrisken definieras som risken för att verkligt värde på nuvarande eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriser. I marknadsrisk ingår aktiekursrisk, valutakursrisk, ränterisk och fastighetsrisk.

Aktiekursrisken är den enskilt största marknadsrisken. Totala aktieexponeringen i koncernen är 1 146 Mkr. Aktieplaceringarna sker i huvudsak i LFAB-aktier, aktier i Humlegården Holding I-III AB via dotterbolaget Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB samt i aktiefonder. Genom att placera i flera olika geografiska regioner minskar den totala aktiekursrisken.

Exponering mot utländska valutor förekommer i aktiefondplaceringar i utländska aktier. Sammanlagda värdet vid årets slut var 353 Mkr. Dessa fonder noteras i SEK, men har en inbyggd valutakursrisk i och med att fonderna handlar med utländska aktier. Valutakursrisken avser företrädesvis US dollar, euro och engelska pund.

Verkligt värde på räntebärande placeringstillgångar utgjorde vid räkenskapsårets utgång 772 Mkr. Ränterisken på tillgångarna påverkar resultatet med cirka 18 Mkr vid en procents förändring av den allmänna räntenivån. Den genomsnittliga durationen i placeringar i räntebärande tillgångar uppgår till 2,4.

Exponeringen i fastigheter uppgår till totalt 95 Mkr. Den mest betydande fastighetsrisken är att fastighetsvärdena går ned till följd av olika omvärldsförändringar. Risken är dock begränsad då fastigheter utgör en mindre del av placeringstillgångarna samt att fastigheter uteslutande används i den egna rörelsen.

Utöver försäkringsrisker och marknadsrisker har Länsförsäkringar Jämtland identifierat riskområdena: operativ risk, motpartsrisk, likviditetsrisk samt risker i övrig verksamhet.

Ytterligare beskrivning av risker finns i not 2.

Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står balanserat resultat, kronor 665 481 975 samt årets vinst, kronor 13 246 909, tillsammans kronor 678 728 884.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår bolagsstämman besluta att disponibla vinstmedel, kronor 678 728 884, balanseras i ny räkning.

Resultaträkning koncernen tkr

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE

		Koncernen	
	Not	2015	2014
Försäkring			
Premieinkomst	3, 28	464 426	522 832
Premier för avgiven återförsäkring		-56 237	-145 258
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-5 841	-7 032
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring		402 348	370 542
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	11 581	9 500
Utbetalda försäkringsersättningar			
Före avgiven återförsäkring	5	-358 759	-374 235
Återförsäkrares andel		74 323	69 065
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-41 103	-86 184
Återförsäkrares andel		-7 037	118 343
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-332 576	-273 011
Driftkostnader	6, 26	-74 406	-75 778
Återbäring	23	-40 000	-
Övriga tekniska kostnader	7	-1 531	-1 785
Summa försäkring		-34 584	29 468
Kapitalavkastning			
Kapitalavkastning, intäkter	8	107 946	23 698
Kapitalavkastning, kostnader	9	-2 297	-2 299
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	10	78 121	140 394
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10	-44 196	-4 179
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-11 581	-9 500
Summa kapitalavkastning		127 993	148 114
Förmedlad affär			
Intäkter fastighetsförmedling		1 773	6 264
Kostnader fastighetsförmedling		-1 234	-6 007
Provisionsintäkter	11	29 517	25 515
Provisionskostnader	11	-34 670	-32 841
Summa förmedlad affär		-4 614	-7 069
Resultat före skatt		88 795	170 513
Skatt på årets resultat	25	-20 598	-37 215
Årets resultat		68 197	133 298
Övrigt totalresultat			
Summa övrigt totalresultat		-	-
Årets totalresultat		68 197	133 298

Resultaträkning moderbolaget tkr

TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE

		Moderbolaget	
	Not	2015	2014
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring			
Premieinkomst	3, 28	464 426	522 832
Premier för avgiven återförsäkring		-56 237	-145 258
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-5 841	-7 032
		402 348	370 542
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	11 581	9 500
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring			
Utbetalda försäkringsersättningar			
Före avgiven återförsäkring	5	-358 759	-374 235
Återförsäkrares andel		74 323	69 065
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-41 103	-86 184
Återförsäkrares andel		7 037	118 343
		-332 576	-273 011
Driftkostnader	6, 26	-74 248	-75 289
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring		7 105	31 742
Återbäring	23	-40 000	-
Övriga tekniska kostnader	7	-1 531	-1 785
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat efter återbäring		-34 426	29 957
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Kapitalförvaltning			
Kapitalavkastning, intäkter	8	111 942	27 689
Kapitalavkastning, kostnader	9	-2 290	-2 236
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	10	36 684	120 712
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	10	-44 196	-4 179
Kapitalförvaltningens resultat		102 140	141 986
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-11 581	-9 500
Återstående kapitalavkastning		90 559	132 486
Övriga intäkter och kostnader	11	-5 153	-7 326
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		50 980	155 117
Bokslutsdispositioner			
Avsättning säkerhetsreserv		-21 280	-34 539
Upplösning/Avsättning till periodiseringsfond		-7 100	2 400
Lämnade koncernbidrag		-4 002	-5 429
Överavskrivningar		-240	3
Resultat före skatt		18 358	117 552
Skatt på årets resultat	25	-5 111	-25 814
Årets resultat		13 247	91 738
Rapport över totalresultat för moderbolaget (tkr)		2015	2014
Årets resultat		13 247	91 738
Övrigt totalresultat		-	-
Årets totalresultat		13 247	91 738

Resultatanalys moderbolaget tkr

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	Totalt 2015	Sjuk och olycksfall	Hem, villa och fritidshus	Företag, lantbruk, fastighet	Motorfordon	Trafik	Summa direkt försäkr.	Mottagen återförsäkring
Premieintäkt f.e.r. (not RA 1)	402 348	9 723	89 189	91 268	117 694	59 245	367 119	35 229
Kapitalavkastning överförd från kapitalförvaltningen	11 581	1 309	863	1 409	1 013	3 708	8 302	3 279
Försäkringsersättningar f.e.r. (not RA 2)	-332 576	-15 757	-63 622	-104 703	-85 866	-40 061	-310 009	-22 567
Driftkostnader	-74 248	-2 226	-14 516	-33 471	-12 030	-11 971	-74 214	-34
Återbäring	-40 000	-976	-8 886	-12 464	-11 011	-6 663	-40 000	
Övriga tekniska kostnader	-1 531					-1 531	-1 531	
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-34 426	-7 927	3 028	-57 961	9 800	2 727	-50 333	15 907
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat 2014	29 957	-9 008	22 630	-14 928	17 570	24 657	40 921	-10 964
Avvecklingsresultat								
Avvecklingsresultat brutto	-24 525	5 182	-5 094	-10 120	5 128	-29 566	-34 470	9 945
Återförsäkrarens andel	37 506	-7 729	-903	6 315	153	39 670	37 506	-
Avvecklingsresultat f.e.r.	12 981	-2 547	-5 997	-3 805	5 281	10 104	3 036	9 945
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring	Totalt 2015	Sjuk och olycksfall	Hem, villa och fritidshus	Företag, lantbruk, fastighet	Motorfordon	Trafik	Summa direkt försäkr.	Mottagen återförsäkring
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	-191 839	-5 582	-44 506	-51 479	-55 737	-32 463	-189 767	-2 072
Oreglerade skador	-1 039 543	-77 743	-38 106	-115 416	-25 594	-496 492	-753 351	-286 192
Återbäring	-39 844	-972	-8 851	-12 416	-10 968	-6 637	-39 844	-
Summa försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring	-1 271 226	-84 297	-91 463	-179 311	-92 299	-535 592	-982 962	-288 264
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	304 870	7 737	-	30 594	205	266 334	304 870	-

Noter till resultatanalys

NOT RA 1	Totalt 2015	Sjuk och olycksfall	Hem, villa och fritidshus	Företag, lantbruk, fastighet	Motor- fordon	Trafik	Summa direkt försäkr.	Mottagen återför- säkring
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	464 426	11 717	92 835	132 536	121 998	70 404	429 490	34 936
Premier för avgiven återförsäkring	-56 237	-1 096	-3 762	-38 800	-1 636	-10 943	-56 237	-
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-5 841	-898	-116	-2 468	-2 668	-216	-6 134	-293
Premieintäkt f.e.r.	402 348	9 723	89 189	91 268	117 694	59 245	367 119	35 229

NOT RA 2	Totalt 2015	Sjuk och olycksfall	Hem, villa och fritidshus	Företag, lantbruk, fastighet	Motor- fordon	Trafik	Summa direkt försäkr.	Mottagen återför- säkring
Utbetalda försäkrings- ersättningar före avgiven återförsäkring	-358 759	-9 027	-53 242	-122 307	-87 562	-51 025	-323 163	-35 596
Återförsäkrarens andel	74 323	12 145	2 412	52 401	1 311	6 054	74 323	-
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	-41 103	725	-9 477	-5 395	295	-40 280	-54 132	13 029
Återförsäkrarens andel	-7 037	-19 600	-3 315	-29 402	90	45 190	-7 037	-
Försäkringsersättning f.e.r.	-332 576	-15 757	-63 622	-104 703	-85 866	-40 061	-310 009	-22 567

Rapport över finansiell ställning tkr

		Koncern	
	Not	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR			
Rörelsefastighet	12	80 388	81 913
Materiella tillgångar	18	6 751	5 720
Placeringar i intresseföretag	13,27	6 469	6 469
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	22	304 869	311 907
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	17	136	191
Förvaltningsfastigheter	12	14 500	11 500
Aktier och andelar	14,17	1 139 893	969 573
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	15,17	771 555	770 601
Fordringar avseende direkt försäkring	16	183 013	198 117
Fordringar avseende återförsäkring		11 273	10 948
Övriga fordringar		9 634	10 562
Förutbetalda anskaffningskostnader	19	19 802	18 367
Upplupna ränte- och hyresintäkter		-	319
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		5 365	4 504
Likvida medel		185 825	165 128
SUMMA TILLGÅNGAR		2 739 473	2 565 819
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Balanserade vinstmedel		1 081 283	947 985
Årets resultat		68 197	133 298
Eget kapital	20	1 149 480	1 081 283
Försäkringstekniska avsättningar	21,22,23	1 271 226	1 181 290
Avsättning för uppskjuten skatt	25	215 391	201 567
Övriga avsättningar		756	598
Skulder avseende direkt försäkring		15 357	11 774
Övriga skulder		27 259	31 520
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		60 004	57 787
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2 739 473	2 565 819

Balansräkning tkr

TILLGÅNGAR	Not	Moderbolaget	
		2015-12-31	2014-12-31
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	12	80 830	82 399
Placeringar i koncern- och intresseföretag	13,27	111 029	111 029
Andra finansiella placeringstillgångar			
- Aktier och andelar	14,17	941 530	809 647
- Obligationer och räntebärande värdepapper	15,17	771 555	770 601
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	17	136	191
		1 905 080	1 773 867
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar			
Oreglerade skador	22	304 869	311 907
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	16	183 013	198 117
Fordringar avseende återförsäkring		11 273	10 948
Övriga fordringar		9 550	10 368
		203 836	219 433
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	18	6 751	5 720
Kassa och bank		184 677	160 966
		191 428	166 686
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		-	319
Förutbetalda anskaffningskostnader	19	19 802	18 367
Övriga förutbet. kostnader och upplupna intäkter		5 365	4 322
		25 167	23 008
SUMMA TILLGÅNGAR		2 630 380	2 494 901

Balansräkning tkr, forts.

		Moderbolaget	
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	Not	2015-12-31	2014-12-31
Eget kapital	20		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Reservfond		8 850	8 850
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst		665 482	573 744
Årets resultat		13 247	91 738
		687 579	674 332
Obeskattade reserver			
Utjämningsfond		22 260	22 260
Säkerhetsreserv		425 202	403 923
Periodiseringsfond		29 002	21 902
Överavskrivningar		487	247
		476 951	448 332
Försäkringstekniska avsättningar			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	21	191 839	185 998
Oreglerade skador	22	1 039 543	995 292
Återbäring	23	39 844	-
		1 271 226	1 181 290
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Avsättning för uppskjuten skatt	25	86 131	87 719
Övriga avsättningar		756	598
		86 887	88 317
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		15 357	11 774
Övriga skulder		27 248	28 123
Skulder koncernföretag		5 143	5 171
		47 748	45 068
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		59 989	57 562
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2 630 380	2 494 901
POSTER INOM LINJEN			
Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser, varje slag för sig			
För försäkringstekniska avsättningar registerförda tillgångar	24	966 357	869 383
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga
Åtaganden		Inga	Inga

Rapport över förändringar i eget kapital tkr

Koncernen	Balanserade vinstmedel	Periodens resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2014-01-01	870 096	77 959	948 055
Omföring av föregående års resultat	77 959	-77 959	-
Justeringar i dotterbolag efter bokslut	-70		-70
<i>Årets totalresultat</i>			
Årets resultat	-	133 298	133 298
Årets övriga totalresultat	-	-	-
S:a årets totalresultat	-	133 298	133 298
Utgående eget kapital 2014-12-31	947 985	133 298	1 081 283
Ingående eget kapital enligt fastställd balansräkning 2014-12-31	947 985	133 298	1 081 283
Omföring av föregående års resultat	133 298	-133 298	-
<i>Årets totalresultat</i>			
Årets resultat	-	68 197	68 197
Årets övriga totalresultat	-	-	-
S:a årets totalresultat	-	68 197	68 197
Utgående eget kapital 2015-12-31	1 081 283	68 197	1 149 480

Se not 20 för uppdelning bundet och fritt eget kapital.

Moderbolaget	Bundet kapital	Fritt eget kapital		Totalt
	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2014-01-01	8 850	500 834	72 910	582 594
Disposition av 2013 års resultat		72 910	-72 910	-
Årets resultat			91 738	91 738
Utgående eget kapital 2014-12-31	8 850	573 744	91 738	674 332
Ingående eget kapital 2015-01-01	8 850	573 744	91 738	674 332
Disposition av 2014 års resultat		91 738	-91 738	-
Årets resultat			13 247	13 247
Utgående eget kapital 2015-12-31	8 850	665 482	13 247	687 579

Kassaflödesanalys (indirekt metod) tkr

	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2015	2014	2015	2014
Den löpande verksamheten					
Resultat före skatt och bokslutsdispositioner		88 795	170 513	50 980	155 117
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	KA 1	68 030	-134 045	109 450	-114 512
Betald skatt		-9 386	-9 386	-9 386	-9 386
Utbetalda räntor		2 370	581	2 370	581
Utbetalda utdelningar		-	4 600	-	4 600
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av tillgångar och skulder		149 809	32 263	153 414	36 400
Förändring i finansiella placeringstillgångar		-140 347	53 789	-140 347	53 789
Förändring av rörelsefordringar		15 707	-36 468	15 596	-41 172
Förändring av rörelseskulder		-1 479	-5 439	2 042	320
Kassaflöde från den löpande verksamheten		23 690	44 145	30 705	49 337
Investeringsverksamheten					
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-3 685	-1 084	-3 685	-1 084
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		693	452	693	452
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-2 992	-632	-2 992	-632
Finansieringsverksamheten					
Övriga fordringar lån		-	-	-	-1 464
Koncernbidrag		-	-	-4 002	-5 429
Aktieägartillskott		-	-	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-	-	-4 002	-6 893
Årets kassaflöde		20 698	43 513	23 711	41 812
Likvida medel vid periodens början		165 127	121 614	160 966	119 154
Likvida medel vid periodens slut		185 825	165 127	184 677	160 966
Not KA 1					
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet					
Avskrivningar		3 941	3 604	3 897	3 505
Orealiserade värdeförändringar		-29 922	-136 215	11 515	-116 533
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r		53 981	-128	53 981	-128
Återbäring		40 000	-	40 000	-
Netto övriga upplupna kostnader och intäkter		240	-1 467	267	-1 494
Övriga justeringar		-210	161	-210	138
Summa:		68 030	-134 045	109 450	-114 512

Noter till de finansiella rapporterna

Företagsinformation

Denna års- och koncernredovisning omfattar kalenderåret 2015 och avges per den 31 december 2015. Den avser Länsförsäkringar Jämtland, ömsesidigt skadeförsäkringsbolag med säte i Östersund. Adressen till huvudkontoret är Prästgatan 18, Östersund och organisationsnummer är 593200-1828. Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 16 mars 2016. Resultat- och balansräkningen blir föremål för fastställande på stämman den 15 april 2016. Koncernens huvudsakliga verksamhet beskrivs i förvaltningsberättelsen.

NOT 1 Redovisningsprinciper

I denna not beskrivs inledningsvis koncernens redovisningsprinciper. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen, med de avvikelser som anges i avsnittet Moderbolagets redovisningsprinciper.

Om inte annat anges, avser uppgifterna i notförteckningen både koncernen och moderbolaget. Samtliga beloppsuppgifter anges i tkr, avrundade till närmaste tusental, om inte annat framgår.

Överensstämmelse med normgivning och lag

De finansiella rapporterna och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med av EU antagna internationella redovisningsstandarder International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) samt tolkningar av dessa utgivna av IFRS Interpretations Committee, såsom de antagits av EU. Därutöver tillämpas också Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:26 inklusive ändringsföreskrifter samt rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner från Rådet för finansiell rapportering.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Upprättande av redovisning i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser. Ledningens uppskattningar och bedömningar är baserade på historiska erfarenheter och grundar sig på den bästa information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antagandena ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkar denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering av Försäkringstekniska avsättningar har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna. Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringsavtal samt i not 2, där upplysningar om risker i verksamheten lämnas

Nya och ändrade standarder och tolkningar

Nya och ändrade standarder och tolkningar som trätt ikraft bedöms inte haft någon väsentlig inverkan på Bolagets finansiella rapporter 2015.

Ändringar i RFR 2 Redovisning för juridiska personer som har trätt ikraft och gäller för räkenskapsåret 2015 avser följande områden:

För IAS 19 Ersättningar till anställda har hänvisning till RedR4 Redovisning av pensionsskuld och pensionskostnad har tagits bort och reglerna har istället införts i RFR 2. Tillämpning av Tryggandelagens bestämmelser är fortsatt en förutsättning för skattemässig avdragsrätt och reglerna i IAS 19 avseende förmånsbestämda planer behöver inte tillämpas i juridisk person. Istället kan förenklingsregler tillämpas. När förenklingsregler tillämpas, ska upplysningar lämnas som är relevanta för förståelse av företagets resultat och ställning, och information ska lämnas som ger underlag för att bedöma pensionsplanerna och de finansiella effekter de innebär. Vägledning ska i tillämpliga fall hämtas från IAS 19.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft

Vid upprättandet av Bolagets finansiella rapporter per 31 december 2015 finns det standarder och tolkningar som publicerats av International Accounting Standards Board (IASB) men ännu ej trätt i kraft. Nedan beskrivs de nya och ändrade standarder och tolkningar som bedöms att kunna få påverkan på Bolagets finansiella rapporter den period de tillämpas för första gången.

IFRS 9 Finansiella instrument utfärdades den 24 juli 2014 och ska ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standarden är utgiven i faser där den version som gavs ut i juli 2014 ersätter alla de tidigare versionerna. IFRS 9 innehåller nya principer för hur finansiella tillgångar ska klassificeras och värderas, för nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar samt för säkringsredovisning. IFRS 9 innehåller nya principer för hur finansiella tillgångar ska klassificeras och värderas. Avgörande för i vilken värderingskategori en finansiell tillgång hänförs sig till avgörs av dels företagets syfte med innehavet av tillgången (d.v.s. företagets "affärsmodell") dels den finansiella tillgångens kontraktsenliga kassaflöden. Den nya standarden innehåller nya regler för nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar som innebär att den tidigare "incurred loss-metoden" ersätts av en ny så kallad "expected loss-metod".

Syftet med de nya reglerna för säkringsredovisning är att företagets riskhantering ska avspeglas i redovisningen. Standarden innebär utökade möjligheter att säkra riskkomponenter i icke-finansiella poster samt att fler typer av instrument kan ingå i en säkringsrelation. Vidare finns det kvantitativa kravet på effektivitet inte längre kvar. IFRS 9 är tillämplig på räkenskapsår som börjar 1 januari 2018 och den är ännu inte antagen av EU.

IFRS 15 Revenue from contracts with customer utfärdades den 28 maj 2014 och ska ersätta IAS 18 Intäkter och IAS 11 Entreprenadavtal. IFRS 15 innebär en modell för intäktsredovisning för nästan alla inkomster som uppkommer genom avtal med kunder, med undantag för leasingavtal, finansiella instrument och försäkringsavtal. Däremot om delar i ett försäkringskontrakt måste särskiljas eller bedöms vara ett investeringskontrakt i sin helhet är den tillämplig för delar som bedöms utgöra en tjänst. Grundprincipen för intäktsredovisning enligt IFRS 15 är att ett företag ska redovisa en intäkt på det sätt som återspeglar överföringen av den utlovade varan eller tjänsten till kunden, till det belopp som företaget förväntar sig rätt att erhålla i utbyte mot varan eller tjänsten. En intäkt redovisas då kunden erhåller kontroll över varan eller tjänsten. Det finns betydligt mer vägledning i IFRS 15 för specifika områden och upplysningskraven är omfattande. IFRS 15 är tillämplig för räkenskapsår som börjar 1 januari 2018 eller senare med tidigare tillämpning tillåten.

IASB har i flera år arbetat med en ny redovisningsstandard för försäkringskontrakt, IFRS 4 fas II. Ett nytt Exposure Draft (ED) blev utgivet i juni 2013. Den senaste prognosen är att standarden ska kunna färdigställas under det första halvåret 2016 med en tidigast tillämpning under år 2020.

Dessa nya standarder kan komma att påverka Bolagets finansiella rapportering men omfattningen av påverkan har ännu inte analyserats och kvantifierats.

Transaktioner i utländsk valuta

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och för koncernen. Funktionell valuta är valutan i de primära ekonomiska miljöer som bolagen bedriver sin verksamhet. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen.

Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ett icke-tekniskt resultat som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen samt förmedlad liv- och bankaffär. Kapitalavkastningen inkluderar realiserade värdeförändringar. Realiserade värdeförändringar med avdrag för uppskjuten skatt redovisas inom Eget fritt kapital under rubriken Balanserade vinstmedel.

Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten *f e r* samt på medelvärdet av in- och utgående avsättningar för oreglerade skador *f e r* under året. Använda räntesatser för beräknad kapitalavkastning utgörs av medelvärdet för en sjuårig statsobligation de senaste fem åren för olycksfalls- och trafikaffär samt av medelvärdet för 90-dagars statsskuldväxlar för övrig affär. Vid låga räntenivåer kan anpassning av dessa värden ske för att motsvara en rimlig avkastning över tid beaktat kapitalförvaltningens förväntade avkastning.

Konsolideringsprinciper

Dotterbolag

Dotterbolag är företag som står under ett bestämmande inflytande från moderbolaget. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röst-berättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Dotterbolag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterbolag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och övertar dess skulder och ansvarsförbindelser. Det koncernmässiga anskaffningsvärdet fastställs genom en förvärvsanalys i anslutning till förvärvet. I analysen fastställs dels anskaffningsvärdet för andelarna eller rörelsen, dels det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar samt övertagna skulder och ansvarsförbindelser. Anskaffningsvärdet för dotterbolagsaktierna respektive rörelsen utgörs av summan av de verkliga värdena per förvärvsdagen för erlagda tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder och för emitterade egetkapitalinstrument som lämnats som vederlag i utbyte mot de förvärvade nettotillgångarna. Förvärvsrelaterade kostnader vid rörelseförvärv redovisas enligt IFRS 3 som kostnader i resultaträkningen i de perioder då de uppkommer och tjänsterna erhålls. Vid rörelseförvärv där anskaffningskostnaden överstiger nettovärdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder samt ansvarsförbindelser, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ redovisas denna direkt i resultaträkningen.

Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Intresseföretag

Intresseföretag är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen. Vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresse-

företags resultat” koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och minoritet justerat för eventuella avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden.

Eventuell skillnad vid förvärvet mellan anskaffningsvärdet för innehavet och ägarföretagets andel av det verkliga värdet netto av intresseföretagets identifierbara tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser redovisas i enlighet med IFRS 3 Rörelseförvärv.

När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget.

Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, samt koncernbidrag elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Intäkter

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal

Dessa intäkter behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av liv-, bank- och fondtjänster

Länsförsäkringar Jämtland erbjuder och förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter och kostnader. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, dvs. när tjänsten utförts.

Ränteintäkter

För alla räntebärande finansiella instrument (även de som värderats till verkligt värde) redovisas ränteintäkter med tillämpning av effektivräntemetoden.

Finansiella instrument

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar och skulder tas upp i balansräkningen när Länsförsäkringar Jämtland blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger. Detta gäller även då faktura ännu inte mottagits. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserats, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av finansiell tillgång. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av finansiella skulder.

Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en rätt och en avsikt att reglera mellanhavandena netto. I dessa fall presenteras posterna netto. För alla räntebärande finansiella instrument, även de som värderas till verkligt värde, redovisas faktiska ränteintäkter och räntekostnader. Upplupen ränta på räntebärande tillgångar och skulder redovisas, separat från tillgången eller skulden som räntan belöper på.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde. Anskaffningsvärde för finansiella instrument som klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen, består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader, t.ex. courtage för dessa instrument, kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader. Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedan. För redovisade värden med uppdelning på värderingskategori se not 17.

Klassificering av finansiella instrument

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen

Länsförsäkringar Jämtland förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, obligationer, derivat och fastigheter) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserade som orealiserade resultat, förutom i de fåtal fall när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. Detta innebär att även placeringar i onoterade aktier såsom t.ex. LFAB ingår i denna utvärdering.

Det är därför Länsförsäkringar Jämtlands bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Jämtland alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen förutom (i) när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och (ii) när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen utgörs i balansräkningen av aktier i andra företag än koncern och intresseföretag samt obligationer och räntebärande papper.

Alla derivat som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet (i enlighet med IAS 39). Finansiella tillgångar som innehas för handelsändamål ingår i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen. Länsförsäkringar Jämtland har 2015 inga derivat i redovisningen.

Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag värderas i moderbolagets balansräkning till anskaffningsvärdet. Eventuellt nedskrivningsbehov prövas regelbundet.

Redovisning av affärshändelser

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde redovisas efter anskaffningstidpunkten till verkligt värde. Anskaffningsvärdet för placeringstillgångar är exklusive transaktionskostnader avseende finansiella instrument. Köp och försäljning av finansiella tillgångar redovisas i balansräkningen på affärsdagen. Ej likviderade affärer per balansdagen redovisas som fordran respektive skuld till motparten under övriga fordringar eller övriga skulder. Köp och försäljningar av byggnader och mark redovisas i balansräkningen på tillträdesdagen.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Vid varje rapporttillfälle utvärderas om det finns objektiva indikationer att lån eller fordringar är i behov av nedskrivningar.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen

Denna kategori instrument utgörs av derivat med negativa marknadsvärden och som inte används för säkringsredovisning. Alla derivat med negativa marknadsvärden som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras (i enlighet med IAS 39) som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet. Finansiella skulder som innehas för handelsändamål ingår i kategorin finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen. Länsförsäkringar Jämtland har 2015 inga derivat i redovisningen.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av skulder till kreditinstitut och övriga skulder. Finansiella skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektiva ränta som beräknades när skulden togs upp.

Likvida medel

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader, och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Värderingsprinciper

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Verkligt värde på finansiella tillgångar som är noterade på en aktiv marknad motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan avdrag för framtida transaktionskostnader. Sådana instrument återfinns på balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt Derivat. Verkligt värde på finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad fastställs genom att använda värderingstekniker, t.ex. nyligen genomförda transaktioner, pris på liknande instrument och diskonterade kassaflöden. Onoterade tillgångar utgörs i balansräkningen av onoterade aktieinnehav.

Länsförsäkringar Jämtlands innehav i Länsförsäkringar AB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Substansvärdet för LFAB-aktien är det samma som LFAB-koncernens redovisade beskattade egna kapital. Det som påverkar förändringar i substansvärdet på LFAB-aktien är således årets totalresultat i LFAB-koncernen. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde. Länsförsäkringar AB klassificeras som nivå 3-innehav i not 17.

Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB äger endast andelar i fastighetsbolagen Humlegården som i sin tur bokförs till verkligt värde. Värdet på Humlegårdenaktierna beräknas som ett substansvärde vilket består av respektive concerns egna kapital plus övervärdet i fastigheter, övervärdet är lika med fastigheternas marknadsvärde minus koncernmässigt bokfört värde korrigerat för latent skatt, vilket är den värderings-metod som bäst avspeglar värdet på LFJ Fastigheter AB. Fastigheterna värderas av externa värderingsföretag och dessa görs med användning av ortspriser och fastigheternas kassaflöden. Då

marknaden för fastighetstransaktioner fungerat normalt har det medfört att ortspriser varit tillgängliga och kunnat användas. Den största negativa påverkan på värderingen av fastigheterna är en ökning av avkastningskravet. Humlegården klassificeras som nivå 2-innehav i not 17.

Verkligt värde på derivat som inte är noterade på en aktiv marknad fastställs genom en användning av värderingsmodeller som är etablerade på marknaden. Värdena tillhandahålls i allmänhet av motparten till derivatet, som är högt ratade svenska finansiella institut. Länsförsäkringar Jämtland har 2015 inga derivat i redovisningen.

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument, som värderas till verkligt värde över resultaträkningen, redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar i den icke-tekniska redovisningen som kapitalavkastning intäkter eller kapitalavkastning kostnader beroende på om värdeförändringen är positiv eller negativ.

Övriga tillgångar

Rörelsefastigheter

Länsförsäkringar Jämtland redovisar rörelsefastigheter till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt utgifter direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Rörelsefastigheter redovisas i balansräkningen för koncernen och avskrivningar redovisas i resultaträkningen under posten Driftkostnader.

Rörelsefastigheterna skrivs av enligt reglerna för komponentavskrivning. Detta innebär att fastigheternas anskaffningsvärde delas upp i ett antal komponenter som skrivs av under olika förväntade nyttjandeperioder. Rörelsefastigheternas uppdelning i komponenter har huvudindelningen byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består emellertid av flera komponenter vars nyttjandeperiod varierar. Nyttjandeperioderna har bedömts variera mellan 10-100 år för dessa komponenter.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats som ligger till grund för avskrivningen på byggnader:

- Stomme	100 år
- Yttertak, fasad, fönster	50 år
- Stomkompletteringar, innerväggar	40 år
- Installationer el, VVS	40 år
- Inre ytskikt, maskinell utrustning	20 år

Tillämpad avskrivningsmetod och bedömd nyttjandeperiod omprövas vid varje års slut. Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet.

Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utrangeras och kostnadsförs i samband med utbyte. Reparationer kostnadsförs löpande.

Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehåller i syfte att erhålla hyresintäkter och/eller avkastning genom värdestegring. Förvaltningsfastigheter redovisas i balansräkningen till verkligt värde. Det verkliga värdet baseras helt och hållet på värderingar av utomstående oberoende värderingsmän med erkända kvalifikationer och med adekvata kunskaper i värdering av fastigheter av den typ och med de lägen som är aktuella. Värdering sker normalt årligen. Om det under löpande år föreligger indikationer på väsentliga värdeförändringar på fastigheterna sker en omvärdering av de aktuella fastigheterna i samband med kvartalsrapporteringen till Finansinspektionen.

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Verkligt värde på förvaltningsfastigheterna har fastställts med en kombinerad tillämpning av ortsprismetod, utifrån redovisade jämförelseköp. Såväl orealiserade som realiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen.

Tillkommande utgifter för förvaltningsfastigheter läggs till det redovisade värdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med utgiften kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer. Kostnader som avser utbyten av hela eller delar av identifierade komponenter av fastigheten aktiveras liksom utgifter för helt nya komponenter. Reparationer av förvaltningsfastigheter kostnadsförs i samband med att kostnaden uppkommer.

Immateriella tillgångar

Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga. Avskrivning redovisas i resultaträkningen linjärt över den beräknade nyttjandeperioden. Den beräknade nyttjandeperioden för redovisade immateriella tillgångar är högst fem år om inte annat anges.

Materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma Länsförsäkringar Jämtland till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter, konsult- och juristtjänster.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Byggnadsinventarier skrivs planmässigt av på 10 år och Maskiner och inventarier skrivs planmässigt av på 3-5 år beroende på typ av tillgång. Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar

Materiella och immateriella tillgångar (med undantag för tillgångar för försäljning och avyttringsgrupper samt förvaltningsfastigheter) prövas för nedskrivning enligt IAS 36. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde (med avdrag för försäljningskostnader) och tillgångens nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av

nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden (en kassagenererande enhet).

För goodwill och andra immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod eller som ännu ej är färdiga för användning beräknas återvinningsvärdet årligen. För andra tillgångar görs en beräkning om det finns en indikation på att nedskrivningsbehov föreligger. En nedskrivning belastar resultaträkningen. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet (grupp av enheter) fördelas i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten (gruppen av enheter).

En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. Nedskrivning av goodwill återförs dock aldrig. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts. Under räkenskapsåret har ingen nedskrivning av materiella tillgångar skett.

Redovisning av försäkringsavtal

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med IFRS 4. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkring. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas som antingen finansiella instrument eller serviceavtal. Enligt de kontrakt som Länsförsäkringar Jämtland tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Samtliga Länsförsäkringar Jämtlands försäkringskontrakt har bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4. Detta innebär inte någon förändring jämfört med tidigare redovisning.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid samt att korrigerings görs utifrån ett antagande om viss annulation i terminspremierna.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda eller inte. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar, skaderegleringskostnader och förändringar i avsättningar för oregrerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reduktion av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oregrerade skador och motsvarar förpliktelse enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker, nivåttillägg. Denna bedömning innefattar bl.a. uppskattningar av framtida skadefrekvenser och andra faktorer som påverkar behovet av nivåttillägg.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats, så kallad IBNR-avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en bedömning av redovisat resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risken för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadernas utveckling över tiden.

Återbäring och rabatter

Återbäring lämnas år då resultatet medger detta. Bolagets styrelse beslutar vid varje enskilt tillfälle om förutsättningarna för återbäring. Utbetalning sker alltid period efter bokslutstillfället och redovisas i balansräkningen som skuld under rubriken försäkringstekniska avsättningar. Eventuella rabatter som inte är riskrelaterade och återbäring redovisas i resultaträkningen under rubriken "Återbäring och rabatter".

Förlustprovning

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna provas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognoserna över avsättnings-behovet görs med vedertagna aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtals-enliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader.

De framtida kassaflödena har beräknats med diskontering. Om provningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet på förutbetalda anskaffningskostnader inte är adekvat redovisas förändringen i resultaträkningen. Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade premier testas per verksamhetsgren och försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iaktas i premieansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Anskaffningskostnader avskrivs på tolv månader.

Andra redovisningsprinciper av betydelse

Avsättningar och ansvarsförbindelser

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt. Om effekten av tidpunkt för betalning är väsentlig, diskonteras det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar, och om det är lämpligt, de risker som är förknippade med förpliktelsen.

En ansvarsförbindelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen, såvida inte den underliggande transaktionen redovisas direkt mot eget kapital då även den tillhörande skatteeffekten redovisas direkt mot eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Pensioner

Företagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal. Pensionsplanen för företagets anställda har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Företaget har dock gjort bedömningen att UFR 10 Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare är tillämplig även för företagets pensionsplan. Företaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19, och redovisar därför i enlighet med UFR 10 dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolaget följer som huvudregel IFRS och de redovisningsprinciper som tillämpas i koncernredovisningen. Moderbolaget behöver därutöver beakta och upprätta årsredovisning i enlighet med Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:25 samt rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer, utgiven av Rådet för finansiell rapportering. Moderbolagets årsredovisning är därför upprättad enligt IFRS så långt det är förenligt med ÅRKL, RFR 2 och Finansinspektionens föreskrifter. De mest väsentliga principiella avvikelserna mellan moderbolagets redovisning och koncernens redovisningsprinciper redovisas nedan.

Ändrade redovisningsprinciper

UFR 10 Redovisning av pensionsplanen ITP 2 som finansieras genom försäkring i Alecta ersätter de tidigare uttalandena UFR 3 Klassificering av ITP-planer som finansieras genom försäkring i Alecta och UFR 6 Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare. Uttalandet innebär inte någon redovisningsmässig förändring för företaget som tillämpar RFR 2 varmed uttalandet tillämpas omedelbart.

Byggnader och mark

Länsförsäkringar Jämtland redovisar förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt utgifter direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Avskrivningar redovisas i resultaträkningen under posten Driftkostnader.

Förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter skrivs av enligt bedömd nyttjandeperiod. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Tillämpad avskrivningsmetod och bedömd nyttjandeperiod omprövas vid varje års slut. Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Samtliga fastigheter redovisas under byggnader och mark i moderbolagets balansräkning.

Dotterföretag och intresseföretag

Andelar i dotter- och intresseföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Som intäkt redovisas endast erhållna utdelningar under förutsättning att dessa härrör från vinstmedel som intjänats efter förvärvet. Utdelningar som överstiger dessa intjänade vinstmedel betraktas som en återbetalning av investeringen och reducerar andelens redovisade värde. Prövning för nedskrivning av andelarnas värde görs när en indikation finns på att värdet minskat.

Obeskattade reserver

På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning särredovisas i moderbolaget inte den uppskjutna skatteskuld som är hänförlig till de obeskattade reserverna. Dessa redovisas således med bruttobeloppet i balansräkningen och resultaträkningen.

Koncernbidrag

Koncernbidrag redovisas i enlighet med RFR 2. Koncernbidrag som lämnats och erhållits i syfte att minimera koncernens totala skatt som bokslutsdisposition redovisas i resultaträkningen. Koncernbidrag som är att jämställa med en utdelning redovisas som utdelning i resultaträkningen. Lämnade koncernbidrag som är att jämställa med aktieägartillskott redovisas som investering i aktier i dotterföretag och erhållna koncernbidrag som utdelning.

NOT 2 Risker och riskhantering

Inledning

Länsförsäkringar Jämtlands resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten. Denna not omfattar en beskrivning av bolagets riskhanteringsorganisation samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker och finansiella risker.

Mål, principer och metoder för riskhantering

Syftet med Länsförsäkringar Jämtlands riskhanteringsorganisation är att identifiera, mäta och styra samtliga risker som bolaget är exponerat för och som kan ha en väsentlig påverkan på bolagets resultat och ställning, både försäkringsrisker och finansiella risker. Ett viktigt syfte är också att säkerställa att det finns en betryggande solvens i förhållande till riskerna.

Länsförsäkringar Jämtlands sätt att hantera risktagandet bygger på tydligt definierade ansvarsområden och väl fungerande processer. Bland annat finns dokument som styr riskbedömning och riskurval vid införsäkringstillfället. Vidare finns en Solvens 2-anpassad riskmodell där risker inom olika områden kvantifieras.

Ansvar för Länsförsäkringar Jämtlands riskarbete ligger hos styrelsen som årligen beslutar om de övergripande styrdokument. Styrelsen får löpande rapportering om hur riskerna utvecklas. Styrelsen har inrättat tre utskott: finansutskott, ersättningsutskott och risk- och revisionsutskott. Styrelsen har dessutom en oberoende granskningsfunktion (internrevision) till sitt förfogande.

I finansutskottet ingår två styrelseledamöter och vd. Ekonomichef är adjungerad till finansutskottet. Finansutskottet har bland annat till uppgift att löpande följa utvecklingen av tillgångarna och ta fram förslag till eventuella förändringar av riktlinjerna för kapitalförvaltningen och det regelverk som styr bolagets kapitalförvaltning. I ersättningsutskottet ingår styrelsens ordförande samt ytterligare en bolagsstämموvald ledamot. Ersättningsutskottet är beredande organ till styrelsen och ska därvid utarbeta förslag till styrelsens beslut om ersättning och övriga villkor för verkställande direktören. Risk- och revisionsutskottets uppgifter beskrivs i ABL 8 kap §§ 49a och 49b. Risk- och revisionsutskottet ska bl.a., utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, övervaka bolagets finansiella rapportering och med avseende på den finansiella rapporteringen övervaka effektiviteten i bolagets interna kontroll, internrevision och riskhantering. Den oberoende granskningsfunktionen ska genom att undersöka och utvärdera den interna styrningen medverka till kontroll av att verksamheten inom bolaget bedrivs mot fastställda mål och i enlighet med styrelsens intentioner och riktlinjer.

I den operativa riskorganisationen finns förutom vd, en riskkontrollfunktion, en compliancefunktion och en riskbedömningskommitté. Riskkontrollfunktionen ansvarar för att identifiera och beskriva olika riskområden. I detta ansvar ligger även att tillsammans med företagsledningen och bolagets compliancefunktion, ta fram styrdokument som beskriver hur de olika riskerna ska hanteras. Riskkontrollfunktionen har även till uppgift att rapportera om den löpande riskhanteringen till styrelsen.

Compliancefunktionen är ett stöd för att bolaget ska arbeta enligt gällande regler och har bl.a. till uppgift att bistå organisationen vid utformning av interna regelverk, bevaka förändringar i de externa regelverken och följa upp regelförelivnaden. Compliancefunktionen rapporterar regelbundet till styrelse och vd, samt lämnar årligen en samlad bedömning av hur väl verksamheten uppfyller gällande regler och normer.

Riskbedömningskommittén har till uppgift att skapa riktlinjer och beslutsordning som leder till att bolaget får ett ur risksynpunkt bra försäkringsbestånd.

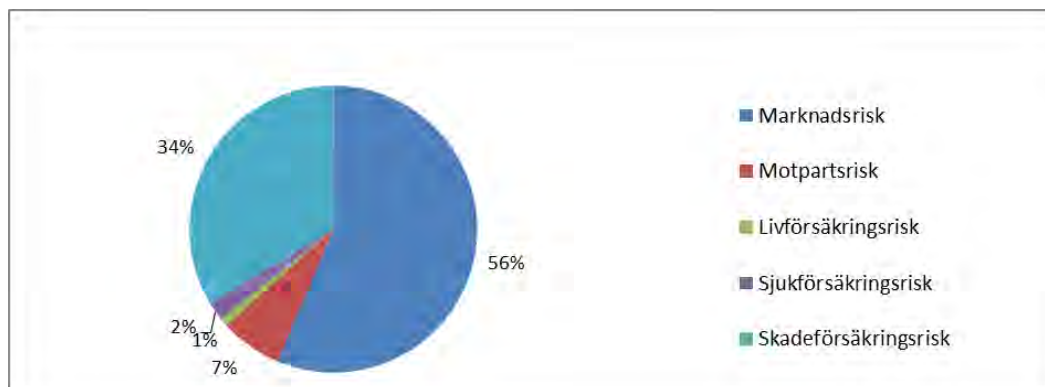
Länsförsäkringar Jämtland har dessutom en säkerhetsfunktion som har till uppgift att löpande arbeta med operativa säkerhetsfrågor och ett väl fungerande miljöledningssystem, vars syften är att hantera och begränsa risktagande inom dessa områden.

Rapportering av risk

Länsförsäkringar Jämtland har en Solvens 2-anpassad modell för att mäta totalrisk. Modellen är ett led i anpassningen till de så kallade riskbaserade solvensregler som ska införas inom EU från 2016.

I beräkningen ingår att mäta risk för följande risktyper: skadeförsäkringsrisk, marknadsrisk, operativ risk, affärsrisk och motpartsrisk. Det totala kapitalet (kapitalbasen) ställs i relation till det totala riskbeloppet (kapitalkravet). Länsförsäkringar Jämtlands styrelse får fyra gånger per år en riskrapport där det framgår hur de olika riskerna utvecklats över tiden.

I cirkeldiagrammet nedan visas fördelningen av risk i Länsförsäkringar Jämtland per den 31 december 2015.

Länsförsäkringar Jämtland styrs av en mängd legala krav. Finansinspektionen är tillsynsmyndighet för de finansiella bolagen. Varje kvartal rapporteras uppgifter om bland annat kapitalbas och solvensmarginal till Finansinspektionen. Från och med 2007 inrapporteras även uppgifter enligt det så kallade trafikljussystemet. Trafikljussystemet är ett stresstest som görs för att kontrollera att bolaget klarar av sina åtaganden även i perioder med kraftiga rörelser på de finansiella marknaderna. Länsförsäkringar Jämtland uppfyller med god marginal kraven i Trafikljuset och kommande Solvens 2 regler.

Risker i skadeförsäkringsrörelsen

Skadeförsäkringsrisker består av teckningsrisk, reservrisk och katastrofrisk. Innebörden av dessa begrepp och generella metoder för att hantera dessa typer av risker beskrivs nedan.

Premierisk

Premierisk avser risken för förluster i nyttillkommande affär, beroende på antingen större skadebetalningar än beräknat eller på att premieintäkterna blir lägre än beräknat. Som grund för beräkningen används premieintäkt för egen räkning.

Reservrisk

Reservrisk är risken för att avsättningen för oreglerade skador inte räcker för att reglera inträffade skador. Den hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador.

Bolagets totala åtagande för pågående försäkringar och oreglerade skador (brutto) uppgår till 1 039,5 (995,3) Mkr. Uppskattningen av de försäkringstekniska avsättningarna innefattar viss osäkerhet, eftersom avsättningarna motsvarar en bedömning av framtida skadeersättningar. Bedömningarna grundar sig på information om historiska skador som är kända på balansdagen. Därutöver beaktas förändringar i skadekostnadsutvecklingen, förändringar i lagstiftning och andra ekonomiska förhållanden. Vid reservsättning används vedertagna aktuariella metoder, främst Chain Ladder, i kombination med prognoser över antal skador och medelskadekostnader. Osäkerheten är störst i skadeporföljer med lång avvecklingstid. Främst gäller det skador där stora utbetalningar kan komma många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik- och olycksfallförsäkring.

När det gäller trafikskador finns även en osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader. Även en förändring av skadeinflationsantagandet kan få stor påverkan på skadekostnaden och avsättningen för oreglerade skador. Utvecklingen av bolagets avsättning för oreglerade skador följs upp löpande genom analys av avvecklingsresultatet, dvs. en uppföljning av hur väl föregående års skadereserver räcker till att täcka kostnaden för inträffade skador.

Länsförsäkringar Jämtland redovisar diskonterade avsättningar för oreglerade skador i trafikförsäkring. Detta innebär att bolaget även har en ränterisk inbyggd i de försäkringstekniska avsättningarna. Tyngdpunkten i framtida betalningsflöden uppfyller kraven för Finansinspektionens föreskrifter.

Den totala avsättningen för oreglerade skador i trafikaffären (inklusive mottagen återförsäkring) uppgår före diskontering till 638,5 Mkr brutto, motsvarande belopp efter diskontering är 574,9 Mkr. Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska skulder utgörs av den del av oreglerade skador som täcks av återförsäkraren baserat på återförsäkringskontrakt. Även återförsäkrarens andel av avsättningen för oreglerade skador i trafikförsäkringsaffär redovisas till diskonterade värden. Återförsäkrarens andel av avsättning för oreglerade skador uppgår före diskontering till 199,7 Mkr, motsvarande belopp efter diskontering är 173,3,0 Mkr. I trafikaffären uppgår den totala diskonteringseffekten netto till -37,2 Mkr.

Länsförsäkringsgruppen har ett försäkringstekniskt råd som bland annat har till uppgift att rekommendera vilken diskonteringsränta som bör användas för diskontering av skadereserverna i trafikaffären. Länsförsäkringar Jämtland har valt att följa denna rekommendation och den rekommenderade räntesatsen uppgår för närvarande till 1,25 (1,50) procent. Diskonteringsräntan är baserad på medelvärdet av räntan på 7-åriga svenska statsobligationer över åren 2011-2015, där värdet för 2015 beräknas som genomsnitt över perioden januari till augusti. Från den beräknade räntesatsen avräknas ett allmänt riskavdrag om 20 procent.

Avsättningen för skadelivräntor beräknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder, och diskonteras till marknadsränta enligt FFFS 2011:22.

Katastrofrisk

Länsförsäkringar Jämtlands verksamhetsområde är Jämtlands län, vilket innebär att de risker som tecknats är koncentrerade till en förhållandevis liten region. Detta medför en relativt stor risk att flera enskilda försäkringar blir skadedrabbade vid en större skada som exempelvis en stormskada eller andra naturkatastrofer. Genom det i nästa avsnitt beskrivna interna riskutbytet är Länsförsäkringar Jämtland både skyddat mot och exponerat för katastrofskador som inträffar i de övriga länsförsäkringsbolagen. Åtagandet är den enskilt största risken och utgör ett belopp som motsvarar 15 procent av konsolideringskapitalet vid årets ingång med avdrag för värdet på LFAB-aktien. Det inträder då gruppens externa katastrofskydd är uttömt.

Riskhantering i skadeförsäkringsrörelsen

Länsförsäkringar Jämtland tecknar såväl direkt skadeförsäkring som mottagen skadeåterförsäkring inom områdena sjukdom och olycksfall, egendom, ansvar, motorfordon, trafik samt mottagen livåterförsäkring.

För att reducera försäkringsrisken finns olika metoder. Riskminskning med avseende på osäkerheten i enskilda försäkringsavtal sker dels genom diversifiering, det vill säga genom att utöka portföljen med avtal som är oberoende av varandra, dels genom att säkerställa en i organisationen väl förankrad prissättningsprocess, så att premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen. För att säkerställa detta görs inom ramen för prissättningsprocessen löpande uppföljning av tariffer och vid behov görs justeringar.

Länsförsäkringar Jämtland upprättar även detaljerade interna riktlinjer, riskurvalsregler, för att säkerställa en riktig bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Riskurvalsreglerna revideras minst en gång per år och fastställs av vd. Ett viktigt led i detta är även besiktning av nya och befintliga risker. Riskurvalsreglerna anger också kvantitativa gränser för hur stor exponeringen maximalt får vara inom olika riskområden. I riktlinjerna fastställs inom vilka försäkringsklasser, storlekar, geografiska områden och sektorer där Länsförsäkringar Jämtland är villigt att exponera sig för risk. På så sätt säkerställs en lämplig fördelning inom portföljen. En särskild riskbedömningskommitté utvärderar löpande olika risker och föreslår vid behov lämpliga åtgärder.

För att ytterligare begränsa riskerna i försäkringsrörelsen deltar bolaget i ett riskutbyte tillsammans med de 22 övriga bolagen i Länsförsäkringsgruppen. Riskutbytet innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa, av styrelsen fastställda självbehåll. Återförsäkringen tar alltså sikte på att begränsa kostnaderna för egen räkning, i första hand per enskild skada, i andra hand per händelse, och i tredje hand för det totala årsresultatet.

Den del av skadekostnaden som överstiger självbehållet, netto efter återvinning från de skydd som Länsförsäkringar AB upphandlat på den externa återförsäkringsmarknaden, för skadorna som omfattas av riskutbytet, sprids ut över länsbolagen och Länsförsäkringar AB. Återförsäkringsprogrammen ger, med undantag för vissa risker, ett automatiskt skydd och kapacitet att teckna risker upp till vissa beloppsgränser. Risker som inte omfattas av den automatiska kapaciteten återförsäkras på marknaden för fakultativ återförsäkring. Programmen gäller kalenderårsvis. De förnyas eller omförhandlas varje år.

Det externa katastrofskyddet har under året varit begränsat till 8 miljarder totalt för de 23 länsförsäkrings-bolagen och Länsförsäkringar Sak tillsammans. För katastrofskador som överstiger 8 miljarder kronor har det under verksamhetsåret även funnits ett internt återförsäkringsskydd inom länsförsäkringsgruppen. Risken att av misstag teckna en risk som i sin helhet, eller till en del, inte täcks av gällande återförsäkringsprogram, är en processrisk, och är ett exempel på risk som definitionsmässigt hör hemma under rubriken "Operativa risker".

Premie- och reservrisken är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid, det vill säga avtal där de stora utbetalningarna tenderar att komma först många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av total avsättning för oreglerade skador. När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkring belastas med kostnader.

Utvecklingen av avsättningen för oreglerade skador följs upp löpande genom analys av avvecklingsresultatet, dvs. en uppföljning av hur väl föregående års skadereserver räcker till att täcka kostnaden för inträffade skador. Dessa genomgångar innebär att alla skadehandläggare går igenom sina oreglerade skador och kontrollerar att den kvarvarande reserven är tillräcklig för att slutreglera skadan. Detta görs kvartalsvis.

Livförsäkringsrisk

Skadelivränterörelsen är klassificerad som övrig livaffär och skadelivräntor betalas i normalfallet ut livsvarigt varför bolaget exponeras mot langlevnadsrisk.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Avsättningarna för skadeförsäkringar är känsliga för förändringar i de väsentliga antaganden som antytts ovan. Känsligheten för förändringar av några av dessa antaganden är svår att kvantifiera, exempelvis förändringar i regleringen av trafikförsäkringen. Nedanstående känslighetsanalyser har genomförts genom att mäta effekten på vinst före skatt och eget kapital av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden. Effekterna har mätts antagande för antagande, med övriga antaganden konstanta och utan någon hänsyn till eventuella diversifieringseffekter.

Känslighetsanalys, premierisken

		Inverkan på vinst före skatt	Inverkan på eget kapital
1 % förändring i totalkostnadsprocent	+/-	4 024	3 138
1 % förändring i premienivån	+/-	4 024	3 138
1 % förändring i skadefrekvens	+/-	3 326	2 594
10 % förändring i premier för avg åf	+/-	5 624	4 386

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Utöver känslighetsanalysen utgör också tidigare års skattningar av skadekostnaden för enskilda skadeår ett mått på förmågan att förutse den slutliga skadekostnaden. Tabellen på nästa sida visar kostnadsutvecklingen för skadeåren 2006–2015 före återförsäkring.

Av den övre delen av tabellen framgår hur skattningen av den totala skadekostnaden per skadeår, exklusive mottagen återförsäkring och skaderegleringskostnader, utvecklas årsvis. Den nedre delen visar hur stor del av detta som finns i balansräkningen. Tabellen undantaget skadeår 2013 visar på en god samstämmighet mellan uppskattad skadekostnad respektive år och nuvarande skattning av skadekostnaden. Skadeår 2013 har påverkats av inkommande skadekostnader för stormen Ivar både 2014 och 2015.

Skadekostnad före återförsäkring

Skadeår	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Totalt
Uppskattad skadekostnad:											
- i slutet av skadeåret	225 657	291 065	276 167	217 790	301 605	335 726	283 553	312 597	264 472	309 906	
- ett år senare	209 741	310 639	285 254	223 748	299 643	326 650	290 704	369 522	269 869		
- två år senare	210 396	305 284	279 820	217 400	294 604	319 292	280 803	406 106			
- tre år senare	214 218	299 118	284 000	216 398	284 243	315 884	277 180				
- fyra år senare	207 307	297 606	281 217	212 085	287 637	316 607					
- fem år senare	206 137	280 501	283 098	210 129	291 515						
- sex år senare	210 515	275 511	283 843	208 670							
- sju år senare	207 339	272 561	285 686								
- åtta år senare	207 631	270 599									
- nio år senare	202 253										
- nuvarande skattning	202 253	270 599	285 686	208 670	291 515	316 607	277 180	406 106	269 869		2 528 485
Ackumulerat över/underskott	-23 404	-20 466	9 519	-9 120	-10 090	-19 119	-6 573	93 509	5 397		19 583
% av initial skadekostnad	-10,37 %	-7,03 %	3,45 %	-4,19 %	-3,35 %	-5,69 %	-2,25 %	29,91 %	2,04 %		
Totalt utbetalt	182 730	248 302	257 630	192 110	263 766	292 712	251 288	326 794	199 018	132 107	2 346 457
Kvarstående skadekostnad	19 523	22 297	28 056	16 560	27 749	23 895	25 892	79 312	70 851	177 799	491 934
Diskonteringseffekt	-1 646	-1 630	-2 339	-1 463	-1 949	-2 183	-2 225	-8 714	-4 769	-4 214	-31 132
Avsättning för oreglade skador	17 877	20 667	25 717	15 097	25 800	21 712	23 667	70 598	66 082	173 585	460 802
Avsättn. 2004 och tidigare											132 584
S:a avsättning upptagen i BR	17 877	20 667	25 717	15 097	25 800	21 712	23 667	70 598	66 082	173 585	593 386

Marknadsrisk

Förändringar i räntesatser, valutakurser, aktiekurser, fastighetspriser och råvarupriser påverkar marknadsvärdena för finansiella tillgångar och skulder. Marknadsrisken är risken för att verkligt värde på nuvarande eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriser. Länsförsäkringar Jämtland har en Placeringsriktlinje som reglerar hur tillgångarna ska placeras och till vilken risk detta får göras. Riktlinjen revideras en gång per år av styrelsen. Länsförsäkringar Jämtlands placerings-sammansättning framgår i förvaltningsberättelsen. Målet för kapitalförvaltningen är att långsiktigt generera så hög avkastning som möjligt med hänsyn tagen till risk och likviditet.

Aktiekursrisk

Aktiekursrisk är den enskilt största marknadsrisken. Aktieexponeringen i koncernen är totalt 1 146 (976) Mkr. Aktieplaceringarna sker i huvudsak i LFAB-aktier, aktier i Humlegården Holding I-III AB via dotterbolaget Länsförsäkringar Jämtland Fastigheter AB samt i aktiefonder. Genom att placera i flera olika geografiska regioner, samt på flera olika förvaltare minskar den totala aktiekursrisken.

Känslighetsanalys aktiekursrisk

Inverkan på resultat före skatt vid tio procent upp- eller nedgång i aktiekurser är 115 Mkr.

Valutarisk

Exponering mot utländska valutor förekommer i aktiefondplaceringar i utländska aktier, till ett sammanlagt värde vid årets slut på 353 Mkr. Dessa fonder noteras i SEK, men har en inbyggd valutakursrisk i och med att fonderna handlar med utländska aktier. Valutakursrisken avser företrädesvis US dollar, euro och engelska pund.

På skuldsidan är valutarisken mycket begränsad och är endast hänförlig till ett enskilt återförsäkringskontrakt i euro.

Ränterisk

Placeringar i räntebärande värdepapper uppgår totalt till 772 (771) Mkr och består av andelar i svenska räntefonder. Då majoriteten av tillgångarna och försäkringstekniska avsättningar är räntekänsliga påverkas både tillgångar och skulder av en förändring av marknadsräntorna.

Känslighetsanalys ränterisk

Den nominella ränterisken i tillgångarna påverkar resultatet med cirka 18 Mkr vid en procents förändring av den allmänna räntenivån. Den genomsnittliga durationen i placeringar i räntebärande tillgångar uppgår till 2,4 år. Den nominella ränterisken i de försäkringstekniska avsättningarna påverkar resultatet med cirka 33 Mkr vid en procents förändring av den allmänna räntenivån.

Fastighetsrisk

Exponeringen i fastigheter uppgår till totalt 95 (93) Mkr. Den mest betydande fastighetsrisken är att fastighetsvärdena minskar till följd av olika omvärldsförändringar. För Länsförsäkringar Jämtlands del är fastighetsrisken begränsad i och med att fastigheter endast utgör en mindre del av placeringstillgångarna samt att fastigheter uteslutande används i den egna rörelsen.

Operativa risker

En viktig del av riskhantering är processarbetet. En väl styrd process tydliggör för medarbetare på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten ska bedrivas. Processerna är även utgångspunkten för riskanalyserna, vilket återspeglas i organisation och handlingsplaner. En central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares och kunders synpunkter tas tillvara. Länsförsäkringar Jämtland är sedan flera år tillbaka miljöcertifierat enligt ISO 14001:2004. Funktioner för riskkontroll, compliance och oberoende granskning har, som tidigare beskrivits, bland annat till uppgift att på olika sätt identifiera, hantera och granska de operativa riskerna.

Motpartsrisk

Motpartsrisk avser de resultateffekter som uppstår om en utgivare eller motpart i ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sina förpliktelser. För att begränsa motpartsrisken i placeringar i räntebärande värdepapper har fastställts vilken lägsta kreditvärdering en emittent ska ha. Dessutom begränsas om hur mycket som placeras hos olika emittenter. Dessa begränsningar styrs med utgångspunkt från riskberäkningar och kapitalkrav.

Motpartsrisken i avgiven återförsäkring är risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivare i enlighet med avtalen. För att begränsa denna risk har länsförsäkringsgruppen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som används. Minimikravet är att återförsäkringsgivare ska ha minst A-rating enligt Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I detta avseende är affär med lång avvecklingstid affär som beräknas ha en längre avvecklingstid än fem år. Dessutom eftersträvas en spridning på ett flertal olika återförsäkrare.

Länsförsäkringar Jämtland har på balansdagen; 305 (312) Mkr i återförsäkrarens andel av oreglerade skador, depåer hos företag som avgivit återförsäkring på 0,1 (0,2) Mkr, inga finansiella tillgångar som är

förfallna till betalning eller som är nedskrivna och inte heller någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna. Det finns inte några finansiella tillgångar som har ett nedskrivningsbehov eller är oregerade.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för att ett företag får svårigheter att fullgöra åtaganden som är förenade med finansiella och försäkringstekniska skulder. För Länsförsäkringar Jämtland är likviditet normalt inget problem, eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller. Länsförsäkringar Jämtlands strategi för att hantera likviditetsrisker syftar till att i största möjliga utsträckning matcha förväntade in- och utbetalningar med varandra.

Vad avser försäkringsskulder (avsättningar) framgår den beräknade tiden för kassautflödet för skulderna av nedanstående tabell.

Försäkringsskulder och dess duration (Mkr)

Försäkringsgren	Sammanlagda försäkrings- tekniska avsättningar, f.e.r.	Duration år
Sjuk- och olycksfall	64,5	11,7
Hem, villa, fritidshus	35,7	1,0
Företag, lantbruk, fastighet	80,1	1,1
Motorfordon	23,2	0,8
Trafik	85,0	6,7
Mottagen återförsäkring	286,2	11,8
Skadelivräntor	129,2	12,4
Totalt	703,9	8,2

Moderbolagets likviditetsexponering med avseende på återstående löptider på finansiella tillgångar och skulder framgår av tabellen nedan. Kassaflödesanalysen ger också en viss illustration av företagets likviditetssituation.

Likviditetsexponering av tillgångar och skulder i moderbolaget (Mkr)

Tillgångar	På anmodan	<3 mån	3 mån-1 år	1-5 år	>5 år	Utan löptid	Summa
Kassa och bank	184,7						184,7
Byggnader			80,3				80,3
Aktier och andelar 1)						443,6	443,6
Obligationer och andra räntebärande värdepapper						771,6	771,6
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring			0,1				0,1
Fordringar avseende direkt försäkring		183,6					183,6
Fordringar avseende återförsäkring		11,3					11,3
Övriga fordringar		8,8			0,8		9,6
	184,7	203,7	80,4		0,8	1 215,2	1 684,8
Skulder	På anmodan	<3 mån	3 mån- 1 år	1-5 år	>5 år	Utan löptid	Summa
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r			58,9	80,1	564,9		703,9
Skulder avseende direkt försäkring		13,4		2,0			15,4
Övriga skulder		8,0	19,3			5,1	32,4
		21,4	78,2	82,1	564,9	5,1	751,7

1) avser endast aktier och andelar som kan klassificeras som omsättningsbara

Risker i övrig verksamhet

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer Länsförsäkringar Jämtland livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Livs respektive Länsförsäkringar Banks räkning och som ersättning för detta erhålls en provision.

Den ersättning som erhålls från Länsförsäkringar Liv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär återbetalningsskyldighet av erhållen provision om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad, dels då annullationsansvaret är treårigt, dels då den totala ersättningen uppgår till ca 4 Mkr.

I avtalet med Länsförsäkringar Bank regleras hur provisionsersättning beräknas i den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Jämtland ska stå för 80 procent av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som förmedlats till Länsförsäkringar Bank.

Noter till resultat- och balansräkning

Om inget annat anges avser uppgifter i not både koncern- och moderbolag. Belopp om inte annat anges är i tkr.

NOT 3 Premieinkomst

	2015	2014
Direkt försäkring i Sverige	429 490	419 419
Mottagen återförsäkring	34 936	103 413
Premieinkomst	464 426	522 832

NOT 4 Kapitalavkastning överförd från kapitalförvaltningen

	2015	2014
Överförd kapitalavkastning	11 581	9 500
Räntesats %	1,2/2,0	1,2/2,0

Metod för beräkning av kalkylräntesats, se not 1 Redovisningsprinciper.

NOT 5 Utbetalda försäkringsersättningar

	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrares andel		Försäkringsersättningar f.e.r.	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Utbetalda försäkringsersättningar	-328 103	-347 530	74 323	69 065	-253 780	-278 465
Driftkostnader för skadereglering	-30 656	-26 705	-	-	-30 656	-26 705
Utbetalda försäkringsersättningar	-358 759	-374 235	74 323	69 065	-284 436	-305 170

NOT 6 Driftkostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Totala driftkostnader före funktionsindelning				
Personalkostnader	-85 894	-81 835	-85 894	-81 835
Lokalkostnader	-3 587	-3 151	-3 587	-3 151
Avskrivningar	-3 853	-3 461	-3 897	-3 505
Övriga kostnader *)	-57 215	-53 118	-57 013	-52 585
Omkostnadsbidrag	37 633	31 217	37 633	31 217
Summa totala driftkostnader	-112 916	-110 348	-112 758	-109 859
Avgår:				
Skaderegleringskostnader	29 499	25 244	29 499	25 244
Driftkostnader Trafikförsäkringsföreningen (TFF)	423	-	423	-
Resultat av förmedlad liv- och bankaffär	5 153	7 326	5 153	7 326
Kapitalförvaltningens kostnader	2 000	2 000	2 000	2 000
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	1 435	-	1 435	-
Återstående driftkostnader	-74 406	-75 778	-74 248	-75 289

Funktionsindelade driftkostnader

Anskaffningskostnader	-44 178	-41 567	-44 178	-41 567
Årets förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	1 435	-	1 435	-
Administrationskostnader	-31 663	-34 211	-31 505	-33 722
Summa driftkostnader	-74 406	-75 778	-72 248	-75 289
*)	2015	2014	2015	2014
<i>Deloitte AB</i>				
Revisionsuppdrag	-313	-330	-313	-330
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-	-	-	-
Skatterådgivning	-	-	-	-
Övriga uppdrag	-62	-9	-62	-9
Summa	-375	-339	-375	-339

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

NOT 7

Trafikförsäkringsföreningen (TFF) är ett samarbetsorgan för de försäkringsbolag som har rätt att meddela trafikförsäkring i Sverige. Dessa försäkringsbolag är enligt lag skyldiga att vara medlemmar i TFF. Föreningens verksamhet styrs till övervägande del av reglerna i trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen. Regeringen fastställer TFF:s stadgar.

En av föreningens huvuduppgifter är att reglera trafikskador som orsakats av okända, oförsäkrade och utländska fordon. Andra huvuduppgifter är att ta ut en lagstadgad avgift (trafikförsäkringsavgift) av ägare till oförsäkrade fordon samt att delta i det internationella trafikförsäkringsarbetet (Gröna Kortsamarbetet och vissa andra funktioner). TFF har också till uppgift att hantera vissa försäkringsfrågor gällande motorfordon inom det frivilliga branschsamarbetet i Sverige (Bilförsäkringskommittén). TFF svarar även för administrationen av Trafikskadenämnden.

TFF:s egna intäkter utgörs främst av betalda trafikförsäkringsavgifter och finansiella intäkter. Drifts kostnaderna och skadekostnaderna överstiger regelmässigt intäkterna och det uppkommer årligen ett nettounderskott i TFF:s verksamhet. Av regler i trafikskadelagen följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera detta nettounderskott. Underskottet fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av TFF:s stämma. Nettounderskottet redovisas i enlighet med en branschgemensam rekommendation.

Länsförsäkringsgruppens totala andel av TFF:s underskott utgör 37,3 procent och bygger på under 2014 intjänade premier för direktteknade trafikförsäkringar. Länsförsäkringars andel fördelas sedan mellan länsförsäkringsbolagen och LF Sak AB med hjälp av samma premienyckel, dvs. under 2014 intjänade premier för direktteknade trafikförsäkringar. Länsförsäkringar Jämtlands andel av länsförsäkringsgruppens andel utgör 2,38 %. Driftkostnaderna 2015 uppgår till 423 tkr och debiteras via gemensamma kostnader från LFAB. Totalt uppgår avräkning TFF för 2015 till 1 108 tkr.

Premier och Trafikförsäkringsavgifter	Skadeutbetalningar efter självrisk	Kapitalavkastning	Summa avräkning TFF (Övrig skuld)	Driftkostnader	Resultaträkning
4 342	-5 503	78	-1 108	-423	-1 531

NOT 8 Kapitalavkastning, intäkter	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Utdelningar på aktier och andelar				
Utdelningar på aktier och andelar	7 834	10 165	7 834	10 165
Summa utdelningar på aktier och andelar	7 834	10 165	7 834	10 165
Ränteintäkter m.m.				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 060	0	2 060	0
Övriga ränteintäkter m.m.	67	694	4 063	4 685
Summa ränteintäkter m.m.	2 127	694	6 123	4 685
Realisationsvinster				
Obligationer	14 591	12 839	14 591	12 839
Aktier och andelar	83 394	-	83 394	-
Summa realisationsvinster	97 985	12 839	97 985	12 839
Summa kapitalavkastning, intäkter	107 946	23 698	111 942	27 689

NOT 9 Kapitalavkastning, kostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Räntekostnader m.m.				
Räntekostnader	-9	-64	-2	-1
Kapitalförvaltningskostnader	-2 282	-2 235	-2 282	-2 235
Omräkningsdifferens valuta	-6	0	-6	0
Summa räntekostnader m.m.	-2 297	-2 299	-2 290	-2 236
Realisationsförluster				
Aktier och andelar	-	0	-	0
Summa realisationsförluster	-	0	-	0
Summa kapitalavkastning, kostnader	-2 297	-2 299	-2 290	-2 236

NOT 10 Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster	
	2015	2014	2015	2014
Koncernen				
Aktier och andelar	78 042	117 707	-22 766	-
Räntebärande värdepapper	79	22 687	-21 430	-4 179
Summa	78 121	140 394	-44 196	-4 179
Moderbolaget				
Aktier och andelar	36 605	98 025	-22 766	-
Räntebärande värdepapper	79	22 687	-21 430	-4 179
Summa	36 684	120 712	-44 193	-4 179

NOT 11 Övriga intäkter och kostnader

	2015	2014
Provisionsintäkter bank	24 923	20 808
Provisionskostnader bank	-28 264	-26 508
Provisionsintäkter liv	4 594	4 707
Provisionskostnader liv	-6 406	-6 333
Summa övriga intäkter och kostnader	-5 153	-7 326

NOT 12 Byggnader och mark

	Koncernen			Moderbolaget		
	Rörelse- fastigheter	Förvaltnings- fastigheter	Totalt	Rörelse- fastigheter	Förvaltnings- fastigheter	Totalt
Antal	1	1	2	1	1	2
Areal kvm	2 208	350	2 558	2 208	350	2 558
Anskaffningsvärde	91 063	2 209	93 272	91 063	2 209	93 272
Marknadsvärde	80 388	14 500	94 888	80 388	14 500	94 888
Bokfört värde	80 388	14 500	94 888	80 388	442	80 830
Bokfört värde per kvm kr	36 408	41 429	37 095	36 408	1 263	31 599
Ytvakansgrad %	-	-	-	-	-	-
Direktavkastning %	-	-	-	-	-	-
Taxeringsvärde, tkr	24 443	5 592		24 443	5 592	

Geografisk fördelning

Rörelsefastigheten ligger i centrala Östersund och förvaltningsfastigheten ligger i Åre.

Värderingsmetod

Rörelsefastigheten Borgens 7 har värderats till verkligt värde, som motsvarar bokfört värde. Värdering av förvaltningsfastigheten har skett av extern värderingsman enligt ortsprismetoden.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	93 272	93 272	93 272	93 272
Utgående balans	93 272	93 272	93 272	93 272
Akkumulerade avskrivningar enligt plan				
Vid årets början			10 873	9 304
Årets avskrivningar enligt plan			1 569	1 569
Utgående balans			12 442	10 873
Akkumulerade värdejusteringar verkligt värde				
Vid årets början	141	141		
Årets värdejustering	1 475	-		
Utgående balans	1 616	141		
Redovisat värde vid årets slut	94 888	93 413	80 830	82 399

Andel av fastigheterna som används i den egna verksamheten

Länsförsäkringar Jämtland utnyttjar som huvudkontor hela fastigheten Borgens 7, totalt 2 208 kvm.
Förvaltningsfastigheten Mörviken 1:71 i Åre, totalt 350 kvm, används som konferens- och personalstuga

NOT 13 Placeringar i koncern- och intresseföretag

Koncern/intresseföretag	Ägarandel		Anskaffn. värde	Bokf. värde	Verkligt värde	Totalt eget kapital
	Antal aktier	% *				
Koncernen						
<i>Aktier</i>						
LF Norr Holding AB, 556764-1435	1 000	25	7 957	6 469	5 941	23 764
Summa aktier och andelar i intresseföretag			7 957	6 469	5 941	
Moderbolaget						
<i>Aktier</i>						
Logen 6 Fastighets AB, 556763-5163	1 000	100	100	100	102	102
LF Jämtland Fastigheter AB, 556660-2537	1 000	100	100	100	4 114	4 114
LF Norr Holding AB, 556764-1435	1 000	25	7 957	6 469	5 941	23 764
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling Jämtland AB 556343-1443	2 000	100	4 245	200	515	515
Åremäklarna Aktiebolag 556470-2735	1 000	100	1 890	100	1 617	1 617
Summa aktier i koncern- och intresseföretag			14 292	6 969	12 289	
<i>Lån</i>						
LF Jämtland Fastigheter AB, 556660-2537			104 060	104 060	104 060	
Summa lån i koncern- och intresseföretag			104 060	104 060	104 060	
Summa aktier och andelar i koncern- och intresseföretag			118 352	111 029	116 349	

* Ägarandel i % är samma som röstandel i %

NOT 14 Aktier och andelar

	Antal	Anskaffnings- värde	Verkligt/ bokfört värde
Koncernen			
Ej noterade aktier			
<i>Näringsbetingade aktier</i>			
Länsförsäkringar AB	262 248	206 813	487 257
Länsförsäkringar Mäklarservice AB	200	140	533
Länshem AB	186	1000	741
Humlegården Holding I AB	17 511	49 311	80 760
Humlegården Holding II AB	17 511	36 738	89 953
Humlegården Holding III AB	17 511	14 009	27 650
<i>Övriga onoterade aktier och andelar</i>			
Investa Företagskapital AB	27 741	4 435	2 774
Kreditgarantiföreningen Jämtland	2 000	205	205
BiessieBaenie AB	42	464	0
Summa ej noterade aktier		313 115	689 873
Noterade andelar i aktiefonder			
LF Sverigefond	56 486	43 643	68 843
SHB Europa Selektiv	485 841	97 107	114 109
SHB Amerikafond	284 022	118 604	179 248
SHB Tillväxtmarknadsfond	261 755	53 614	54 771
SHB Global Dynamisk		30 000	26 649
Summa noterade andelar		312 968	443 620
Ej noterade andelar			
Brf Smyrna		5 600	6 400
Summa ej noterade andelar		5 600	6 400
Summa aktier och andelar		631 413	1 139 893
Moderbolaget			
Summa enligt ovan i koncern		632 483	1 139 893
-avgår Humlegården Holding I-III AB		-100 058	-198 363
Summa aktier och andelar		532 425	941 530

NOT 15 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	Anskaffningsvärde 2015	Verkligt värde 2015	Anskaffningsvärde 2014	Verkligt värde 2014
Onoterade obligationer och andra räntebärande värdepapper				
Staten RB 3102 Realränteobligation	0	0	32 604	32 583
Staten RB 3104 Realränteobligation	0	0	103 793	103 740
Staten RB 3107 Realränteobligation	0	0	13 942	13 938
SHB Företagsobligationsfond	389 333	399 875	435 801	456 549
SHB Långräntefond	0	0	120 163	129 253
SHB Mega avkastning	196 561	195 972	33 316	34 538
SHB Korträntefond	176 030	175 708	0	0
Summa obligationer och andra räntebärande värdepapper	761 924	771 555	739 619	770 601

NOT 16 Fordringar avseende direkt försäkring

	2015	2014
Fordringar hos försäkringstagare	146 227	134 303
Fordringar hos försäkringsföretag	37 344	63 814
Summa fordringar avseende direkt försäkring	183 571	198 117

NOT 17 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Lånefordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
	Tillg. som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål				
Koncernen 2015						
<i>Finansiella tillgångar</i>						
Aktier och andelar	1 139 893			1 139 893	1 139 893	632 483
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	771 555			771 555	771 555	761 924
Övriga finansiella placeringstillgångar	136			136	136	136
	1 911 584			1 911 584	1 911 584	1 394 543
		Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
<i>Finansiella skulder</i>						
Övriga skulder	-	42 616		42 616	42 616	

Moderbolaget 2015

Finansiella tillgångar

Aktier och andelar	941 529		941 529	941 529	532 425
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	771 555		771 555	771 555	761 924
Övriga finansiella placeringstillgångar	136		136	136	136
Summa	1 713 220		1 713 220	1 713 220	1 294 485

	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
--	----------------------------	----------------	-----------------------	----------------	--

Finansiella skulder

Övriga skulder	-	47 748	47 748	47 748	
----------------	---	--------	---------------	--------	--

Koncernen 2014

Finansiella tillgångar

Aktier och andelar	969 573		969 573	969 573	543 639
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	770 601		770 601	770 601	739 619
Övriga finansiella placeringstillgångar	191		191	191	191
Summa	1 740 365		1 740 365	1 740 365	1 283 449

	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
--	----------------------------	----------------	-----------------------	----------------	--

Finansiella skulder

Derivat	-	-	-		
Övriga skulder	-	43 294	43 294	43 294	

Moderbolaget 2014

Finansiella tillgångar

Aktier och andelar	809 647		809 647	809 647	443 581
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	770 601		770 601	770 601	739 619
Övriga finansiella tillgångar	191		191	191	191
Summa	1 580 439		1 580 439	1 580 439	1 183 391

	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
--	----------------------------	----------------	-----------------------	----------------	--

Finansiella skulder

Derivat	-	-	-		
Övriga skulder	-	45 068	45 068	45 068	

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

I not 1, Redovisningsprinciper återfinns beskrivningar om hur verkligt värde bestäms avseende tillgångar och skulder

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

tkr	(Nivå 1)	(Nivå 2)	(Nivå 3)	Summa
Koncernen 2015-12-31				
Aktier och andelar	443 620	198 363	497 910	1 139 893
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	771 555			771 555
Övriga tillgångar	136			136
Summa	1 215 311	198 363	497 910	1 911 584
Moderbolag 2015-12-31				
Aktier och andelar	443 620		497 910	941 530
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	771 555			771 555
Övriga tillgångar	136			136
Summa	1 215 311		497 910	1 713 221

Förändringar i värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata (Nivå 3)

	Ingående balans	Realiserade och orealiserade vinster (+) eller förluster (-) i resultaträkningen	Köp och försäljning	Flytt till (+) och från (-) nivå 3	Utgående balans	Nettoförändringar i orealiserade vinster (+) eller förluster (-) relaterade till instrument som innehas på balansdagen
Tillgångar						
Aktier och andelar	428 211	51 369	18 330	-	428 211	-

Länsförsäkringar Jämtland har kategoriserat onoterade aktieinnehav samt andra tillgångar utan observerbar marknadsdata som nivå 3-tillgångar. Princip för värdering av innehav i Länsförsäkringar AB se not 1. Övriga tillgångar i nivå 3 är värderade till substans- alternativt anskaffningsvärde. Enligt IFRS ska en känslighetsanalys presenteras med hjälp av en alternativ värdering av dessa tillgångar.

Ur ett värderingstekniskt perspektiv har Länsförsäkringar Jämtland inte erhållit tillräckligt med information för att kunna göra en alternativ värdering. Länsförsäkringar Jämtland har därför valt att inte presentera någon alternativ värdering av dessa tillgångar.

NOT 18 Materiella tillgångar

	Koncern		Moderbolag	
	2015	2014	2015	2014
Ingående anskaffningsvärde för maskiner och kontorsinventarier	45 135	45 441	45 135	45 441
Årets inköp	3 685	1 084	3 685	1 084
Försäljning/utrangering/nedskrivning	-2 132	-1 390	-2 132	-1 390
Utgående anskaffningsvärde	46 688	45 135	46 688	45 135
Ingående avskrivningar	-39 525	-38 566	-39 525	-38 566
Årets avskrivningar	-2 327	-1 994	-2 327	-1 994
Försäljning/utrangering	1 807	1 035	1 807	1 035
Utgående avskrivningar	-40 045	-39 525	-40 045	-39 525
Planenligt restvärde	6 643	5 610	6 643	5 610
Varulager	108	110	108	110
Summa	6 751	5 720	6 751	5 720

Byggnadsinventarier skrivs planmässigt av på 10 år och Maskiner och inventarier skrivs planmässigt av på 3-5 år beroende på typ av tillgång. Varulager är värderat till anskaffningsvärde.

NOT 19 Förutbetalda anskaffningskostnader

	2015	2014
Årets ingående avsättning	18 368	18 368
Årets förändring	1 434	0
Årets utgående avsättning	19 802	18 368

Anskaffningskostnaderna periodiseras utifrån premiernas intjäningstakt.

NOT 20 Eget kapital

Koncernen	Bundet kapital		Fritt eget kapital		Totalt
	Bundna reserver	Balanserat resultat	Årets resultat		
Ingående eget kapital 2014-01-01	333 541	536 555	77 959		948 055
Disposition av 2013 års resultat		77 959	-77 959		
Förskjutning mellan bundet och fritt kapital	2567	-25 067			
Justering resultat dotterbolag tidigare år		-70			- 70
Årets totalresultat			133 298		133 298
Utgående eget kapital 2014-12-31	358 608	589 377	133 298		1 081 283
Ingående eget kapital 2015-01-01	358 608	589 377	133 298		1 081 283
Disposition av 2014 års resultat		133 298	-133 298		
Förskjutning mellan bundet och fritt kapital	22 324	-22 324			
Årets totalresultat			68 197		68 197
Utgående eget kapital 2015-12-31	380 932	700 351	68 197		1 149 480

Moderbolaget

Bundet eget kapital

Reservfond

Syftet med reservfonden är att spara en del av nettovinsten, som inte går åt för täckning av balanserad förlust.

Fritt eget kapital

Balanserade vinstmedel

Utgörs av föregående års fria egna kapital efter en eventuell reservfondsavsättning och efter att eventuell vinstutdelning lämnats. Utgör tillsammans med årets resultat summa fritt eget kapital.

Ytterligare information om det egna kapitalet finns i Rapport över förändring i eget kapital.

NOT 21 Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker

	Avsättning för ej intjänade premier		Avsättning för kvardröjande risker		Totalt	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Ingående balans	185 998	178 967	-	-	185 998	178 967
Årets förändring	5 841	7 031	-	-	5 841	7 031
Utgående balans	191 839	185 998	-	-	191 839	185 998

NOT 22 Avsättning för oregrerade skador

	2015			2014		
	Brutto	Åf andel	Netto	Brutto	Åf andel	Netto
Inträffade och rapporterade skador	523 643	-147 965	375 678	290 930	-90 379	200 551
Inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	448 961	-163 942	285 019	349 625	-118 001	231 624
Avsättning för skaderegleringskostnad	22 688	-	22 688	21 080	-	21 080
Ingående balans	995 292	-311 907	683 385	661 635	-208 380	453 255
Redovisat i balansräkning						
Ändrad redovisning av Åf andel mottagen affär (redovisas brutto 2014)	-	-	-	-14 816	14 816	0
Nettoredovisning åttagande TFF. Redovisas som Övrig skuld	-	-	-	-5 424	-	-5 424
Avslut Livkvotåterförsäkring (regleras mot innehållen skadedepå LFAB)	-	-	-	-1 818	-	-1 818
	-	-	-	-22 058	14 816	-7 242
Redovisat i resultaträkning						
Förväntad kostnad för skador som inträffat innevarande period	339 743	-29 779	309 964	293 820	-18 137	275 683
Utbetalt och överfört till försäkringsskulder	-328 103	74 323	-253 780	-347 530	69 065	-278 465
Förändring förväntad kostnad för skador som inträffat tidigare år	24 525	-37 506	-12 981	61 098	-73 155	-12 057
Förändring avsättning skaderegleringskostnad	8 086	-	8 086	335	-	335
	44 251	7 038	51 289	7 723	-22 227	-14 504
Effekt av beståndsöverlåtelse 2014						
Verkligt värde av övertaget bestånd trafik	-	-	-	94 598	-	94 598
Anpassning till bolagets redovisningsprinciper (redovisat i RR)	-	-	-	1 518	-	1 518
Kvotåterförsäkring 100% av övertaget bestånd trafik (redovisat i RR)	-	-	-	-	-96 116	-96 116
Mottagen återförsäkring av övertaget bestånd trafik (redovisat i RR)	-	-	-	76 943	-	76 943
Avsättning skaderegleringskostnad för övertaget bestånd trafik	-	-	-	1 273	-	1 273
Övertagen livränterörelse	-	-	-	173 660	-	173 660
	-	-	-	347 992	-96 116	251 876
Utgående balans	1 039 543	-304 869	734 674	995 292	-311 907	683 385
Utgående balans består av:						
Inträffade och rapporterade skador	556 514	-144 564	411 950	523 643	-147 965	375 678
Inträffade men ej rapporterade skador	452 255	-160 305	291 950	448 961	-163 942	285 019
Avsättning för skaderegleringskostnad	30 774	-	30 774	22 688	-	22 688
Utgående balans	1 039 543	-304 869	734 674	995 292	-311 907	683 385

NOT 23 Avsättning för återbäring

	2015	2014
Ingående balans	0	-
Årets förändring	39 844	-
Utgående balans	39 844	0

NOT 24 För försäkringstekniska avsättningar registerförda tillgångar

	2015	2014
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	191 839	185 998
Oreglerade skador	1 039 543	995 292
Återförsäkrarens andel av oreglerade skador	-304 869	-311 907
Återbäring	39 844	0
Utgående balans	966 357	869 383

NOT 25 Skatt

	Koncern		Moderbolag	
	2015	2014	2015	2014
Redovisad skatt i resultaträkningen				
Aktuell skattekostnad				
Periodens skattekostnad	-6 774	-	-6 699	-
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	-	-112	-	-112
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-7 528	-30 033	1 588	-25 702
Uppskjuten skatt på obeskattade reserver	-6 296	-7 069	-	-
Total redovisad skattekostnad	-20 598	-37 214	- 5 111	- 25 814
Avstämning av årets skattekostnad				
Redovisat resultat före skatt	88 795	170 513	18 358	117 553
Skatt enligt gällande skattesats 22,0 %	-19 535	-37 513	-4 039	-25 862
Skatteeffekt av:				
– ej avdragsgilla kostnader	-6 073	-18	-6 082	- 270
– ej skattepliktiga intäkter	13 263	29 967	4 147	25 637
– ej bokförda avdragsgilla kostnader	65	1 206	65	1 206
– ej beskattningsbara intäkter	21	21	21	21
– justering av uppskjuten skatt	-7 528	-30 032	1 588	-25 702
– skatt på avsättning periodiseringsfond	-31	-80	-31	-80
– schablonbeskattning delägare aktiefonder	-780	-652	-780	-652
– övrig justering	-	-112	-	-112
– Redovisad skattekostnad	-20 598	-37 214	-5 111	-25 814
– Redovisad effektiv skatt	23,2 %	21,8%	27,8%	22,0%
Uppskjuten skatt på ej bokförda skattemässiga avskrivningar fastigheter				
Ingående avsättning	267	202	267	202
Årets förändring	65	65	65	65
Utgående avsättning	332	267	332	267
Uppskjuten skatt på orealiserade vinster				
Ingående avsättning	102 666	72 699	87 452	61 815
Årets förändring	7 463	29 967	-1 653	25 637
Utgående avsättning	110 129	102 666	85 799	87 452

Uppskjuten skatt på obeskattade reserver				
Ingående avsättning	98 634	91 564	-	-
Årets förändring	6 296	7 070	-	-
Utgående avsättning	104 930	98 634	-	-
Uppskjutna skatteskulder totalt	215 391	201 567	86 131	87 719

NOT 26 Personal, löner och ersättningar

	2015	2014
Medelantal anställda		
Män	43	45
Kvinnor	56	50
Totalt	99	95
Medelantal styrelsen		
Män	4	4
Kvinnor	4	4
Totalt	8	8
Könsfördelning i bolagsledningen		
Styrelsen kvinnor	50 %	50 %
Ledningen kvinnor	50 %	50 %

Löner, ersättningar och sociala kostnader har utgått enligt följande

Styrelse, vd	2 861	2 721
Sociala avgifter	1 616	1 632
-varav pensionskostnader	707	666
Tjänstemän	44 809	40 485
Sociala kostnader	25 721	23 919
-varav pensionskostnader	10 991	8 375

Pensioner

Pensionskostnad avser den kostnad som påverkat årets resultat. Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän tryggas genom försäkringsavtal i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK)/SPP samt Länsförsäkringar Liv.

Ersättningspolicy

Enligt Finansinspektionens allmänna råd FFFS 2011:2 bör en redogörelse för företagets ersättningar lämnas i samband med att årsredovisningen fastställs.

Länsförsäkringar Jämtlands ersättningspolicy har fastställts av bolagets styrelse 2015. Två styrelseledamöter ansvarar för beredning av väsentliga ersättningsbeslut samt beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av bolagets ersättningspolicy. Övriga uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning.

Ersättningsmodell och kriterier för ersättningar

Utgångspunkten för ersättningsmodellen är att den ska bidra till att skapa goda förutsättningar för Länsförsäkringar Jämtland att på ett tillfredsställande sätt utföra sitt uppdrag från ägarna. Ersättningsmodellen ska stimulera till goda prestationer och bidra till att göra bolaget till en attraktiv arbetsgivare som kan konkurrera om rätt kompetens på marknaden. Ersättningsmodellen ska vara förenlig med och främja en sund och effektiv riskhantering och inte uppmuntra till ett överdrivet risktagande eller motverka bolagets långsiktiga intressen.

Basen i ersättningsmodellen ska utgöras av fast ersättning. Den fasta ersättningen ska vara på rätt nivå för att attrahera och behålla rätt kompetens och ska sättas individuellt på en nivå med en tydlig koppling till anställdas arbete och prestation.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut.

Arbetstagarrepresentanter erhåller inte styrelsearvode. Ersättning till vd fastställs av styrelsens ordförande på styrelsens uppdrag. Ersättning till övriga ledande befattningshavare beslutas av vd utifrån mandat från ersättningsutskottet. Ersättning till vd utgörs av grundlön, övriga förmåner samt pensionskostnad. Övriga förmåner innefattar ränteförmån, bilförmån, parkeringsförmån samt kostförmån.

Pension för vd är avgiftsbestämd, pensionspremien uppgår till 35 procent av pensionsgrundande lön. Pensionsåldern för vd är 65 år. Pensionsåtagandet har täckts genom försäkringsavtal. I händelse av Länsförsäkringar Jämtlands uppsägning av vd är uppsägningstiden tolv månader.

Löner, ersättningar och förmåner under 2015

(Kr)	Årsarvode	Dagarvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Övrig ersättning
<i>Styrelsens ordförande:</i>						
Eriksson, Tomas ¹ .	190 000	140 000	0	0	0	0
<i>Styrelseledamöter:</i>						
Danielsson, B Lars	52 000	44 800	0	688	0	19 274
Elgendahl, Bengt-Eric	52 000	36 400	0	430	0	26
Jacobsson, Björn	52 000	56 500	0	688	0	34
Lundholm, Martina	52 000	30 800	0	430	0	0
Scherl, Eva ² .	62 000	30 800	0	430	0	0
Simonsson, Marie	52 000	36 400	0	258	0	5 254
Bygdeståhl, Margareta	52 000	39 200	0	688	0	4 517
<i>Verkställande direktör</i>						
Pia Sandvik	1 852 525			53 901	706 914	
Andra ledande befattningshavare	4 521 406			162 709	2 360 918	4 184
SUMMA	6 937 931	414 900		220 222	3 067 832	33 289

¹ Ordförande finansutskott, ersättningsutskott, ² Ordförande risk- och revisionsutskott

Med andra ledande befattningshavare avses de fem personer som utöver vd utgör affärsledning. Ersättning till andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, övriga förmåner samt pensionskostnad. Andra ledande befattningshavare har inte någon rörlig ersättning från och med 2014. Övriga förmåner innefattar ränteförmån, bilförmån, parkeringsförmån samt kostförmån. Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän tryggas genom försäkringsavtal i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK)/SPP samt Länsförsäkringar Liv. I övriga ersättningar ingår skattepliktiga ersättningar.

NOT 27 Närstående

Närstående relationer

Moderbolaget har en närstående relation med sina koncern- och intresseföretag, se not 13.
Sammanställning över närstående transaktioner.

Koncernföretag	2015	2014
Övrigt (räntor och utdelningar)	4 002	4 002
Försäljning av varor och tjänster	202	533
Inköp av varor och tjänster	-	-
Fordringar	104 060	104 060
Skulder	5 143	5 171
Intresseföretag		
Försäljning av varor och tjänster	-	-
Inköp av varor och tjänster	-	-
Fordringar	6 469	6 469
Skulder	-	-

Transaktioner med närstående är prissatta på marknadsmässiga villkor. Transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning är redovisade i not 26, Personal, löner och ersättningar. Några transaktioner med andra närstående personer finns inte.

NOT 28 Resultat per försäkringsklass

	Totalt 2015	Olycks- fall och sjukdom	Motor, ansvar mot tredje man	Motor- fordon övriga klasser	Brand och annan egendoms- skada	Allmän ansvarig- het	Rätts- skydd	Summa direkt försäk- ring	Mottagen återför- säkring
Premieintäkt brutto	458 585	18 518	70 188	119 330	200 510	8 396	6 414	423 356	35 229
Försäkrings- ersättningar, brutto	-399 862	-13 901	-91 305	-87 267	-171 746	-7 957	-5 119	-377 295	-22 567
Driftkostnader, brutto	-74 248	-3 561	-11 971	-12 030	-43 323	-2 067	-1 262	-74 214	-34
Resultat av avgiven återförsäkring	11 049	-9 075	40 301	-235	-18 295	-1 117	-530	11 049	-
Övriga intäkter och kostnader	-1 531		-1 531					-1 531	
Resultat per försäkringsklass	-6 007	-8 019	5 682	19 798	-32 854	-2 745	-497	-18 635	12 628
Premieinkomst, brutto	464 426	19 433	70 404	121 998	202 661	8 536	6 458	429 490	34 936

I koncernen uppgår driftkostnader till -74 406 tkr. I övrigt är resultat per försäkringsklass samma som i moderbolaget.

NOT 29 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Koncernen			
2015			
Tillgångar			
Rörelsefastighet		80 388	80 388
Materiella tillgångar		6 751	6 751
Placeringar i intresseföretag		6 469	6 469
Förvaltningsfastigheter		14 500	14 500
Aktier och andelar		1 139 893	1 139 893
Obligationer och räntebärande värdepapper		771 555	771 555
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		136	136
<i>Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
- Oreglerade skador	7 758	297 111	304 869
Fordringar avseende direkt försäkring	183 013		183 013
Fordringar avseende återförsäkring	11 273		11 273
Övriga fordringar	9 634		9 634
Kassa och bank	185 825		185 825
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
- Förutbetalda anskaffningskostnader	19 802		19 802
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	5 365		5 365
S:a tillgångar	422 670	2 316 803	2 739 473
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	100 242	91 597	191 839
- Oreglerade skador	59 129	980 414	1 039 543
- Återbäring	39 844		39 844
<i>Andra avsättningar</i>			
- Uppskjuten skatt		215 391	215 391
- Övriga avsättningar		756	756
Skulder avseende direkt försäkring	13 322	2 035	15 357
Övriga skulder	27 259		27 259
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	57 649	2 355	60 004
S:a skulder och avsättningar	297 445	1 292 548	1 589 993

	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Moderbolaget			
2015			
Tillgångar			
Byggnader och mark		80 830	80 830
Placeringar i koncernföretag		111 029	111 029
Aktier och andelar		941 530	941 530
Obligationer och räntebärande värdepapper		771 555	771 555
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		136	136
<i>Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar</i>			
- Oreglerade skador	7 758	297 111	304 869
Fordringar avseende direkt försäkring	183 013		183 013
Fordringar avseende återförsäkring	11 273		11 273
Övriga fordringar	9 550		9 550
Materiella tillgångar	6 751		6 751
Kassa och bank	184 677		184 677
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>			
- Förutbetalda anskaffningskostnader	19 802		19 802
- Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	5 365		5 365
S:a tillgångar	428 189	2 202 191	2 630 380
Skulder			
<i>Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)</i>			
- Ej intjänade premier och kvardröjande risker	100 242	91 597	191 839
- Oreglerade skador	59 129	980 414	1 039 543
- Återbäring	39 844		39 844
<i>Andra avsättningar</i>			
- Uppskjuten skatt		86 131	86 131
- Andra avsättningar		756	756
Skulder avseende direkt försäkring	13 322	2 035	15 357
Övriga skulder	27 248		27 248
Skulder koncernföretag		5 143	5 143
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	57 634	2 355	59 989
S:a skulder och avsättningar	297 419	1 168 431	1 465 850

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att, såvitt de känner till, årsredovisningen är upprättad i överensstämmelse med god redovisningssed för försäkringsföretag, lämnade uppgifter stämmer med de faktiska förhållandena och ingenting av väsentlig betydelse är utelämnat som skulle kunna påverka den bild av bolaget som skapats av årsredovisningen.

Östersund den 16 mars 2016

Tomas Eriksson

Eva Scherl

Marie Simonsson

Björn Jacobsson

Margaretha Bygdeståhl

Bengt-Eric Elgendahl

Lars B Danielsson

Martina Lundholm

Annika Johnson
Personalrepresentant

Caroline Lundholm
Personalrepresentant

Pia Sandvik
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har avgivits den 16 mars 2016

Jan Palmqvist
Auktoriserad revisor
Deloitte AB

Ord och uttryck inom skadeförsäkring

Resultaträkning

Premieintäkter efter avgiven återförsäkring f.e.r. Premie hänförlig till räkenskapsåret med avdrag för avgivna återförsäkringspremier.

Premier för avgiven återförsäkring. Kostnad för det försäkringsbolag som inte kan eller vill bära hela den ansvarighet som det iklätt sig gentemot försäkringstagarna. Återförsäkringen, som sker hos andra försäkringsbolag, kan avse enskilda risker eller bolagets totala försäkringsaffär.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen. Inbetalda premier och avsättningar för oreglerade skador genererar under året avkastning. Denna avkastning överförs till försäkringsrörelsen.

Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring f.e.r. Utbetalda försäkringsersättningar, förändring i avsättning för oreglerade skador samt driftkostnader för skadereglering, allt med avdrag för återförsäkrarens andel.

Driftkostnader. Sammanfattande benämning på kostnader för anskaffning, försäljning och administration med avdrag för provisioner i avgiven återförsäkring. Driftkostnader för skadereglering ingår ej.

Orealiserade vinster/förluster på placeringstillgångar. Eftersom placeringstillgångarna värderas till verkliga värden på balansdagen (med undantag för innehav i intressebolag) ska årets värdeförändringar redovisas som orealiserad vinst eller förlust i resultaträkningen.

Uppskjuten skatt. Beräknad skatt på realiserade vinster samt på skillnaden mellan bokfört och skattemässigt värde på fastigheter.

Resultatanalys

Avvecklingsresultat. Vinst eller förlust som uppkommer vid slutreglering av de skador eller vid omvärdering av de skador som inträffat före verksamhetsårets början.

Balansräkning

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker. Den del av inbetald premieinkomst som hänför sig till kommande verksamhetsår. Om den avsatta premien bedöms vara otillräcklig för att täcka beräknade kostnader kan den förstärkas genom avsättning för kvardröjande risk.

Avsättning för oreglerade skador. Det beräknade värdet av bolagets samlade ansvarighet på grund av inträffade försäkringsfall som vid verksamhetsårets slut ännu inte utbetalats.

Avsättning för återbäring. Reserv för återbäring som tilldelats försäkringstagarna men som vid bokslutstillfället ännu inte förfallit till betalning.

Nyckeltal – definitioner

Totalkostnadsprocent. Summan av försäkringsersättningar f.e.r. och driftkostnader dividerad med premieintäkten f.e.r.

Konsolideringskapital. Summan av beskattat eget kapital, uppskjuten skatt, obeskattade reserver och övervärden i intressebolag.

Konsolideringsgrad. Konsolideringskapitalet i relation till premieinkomsten f.e.r.

Kapitalbas. Kapitalbasen är enkelt uttryckt det tillgängliga kapitalet. Ett företags kapitalbas innehåller i första hand eget kapital, men dessutom får man inom vissa gränser räkna in också förlagslån som tagits upp. Förlagslån är lån där långivarens fordran i händelse av företagets konkurs inte kommer att bli betald förrän alla vanliga skulder är till fullo betalda. Förlagslån ger alltså en extra buffert för övriga fordringsägare.

Solvensmarginal. Erforderlig solvensmarginal är ett mått på hur stort kapital ett företag behöver. Beräkningen av den görs dels utifrån bolagets premieinkomst, dels utifrån dess skadeersättningar. Den erforderliga solvensmarginalen är det högsta av de två beräknade värdena. Det krävs att kapitalbasen ska vara minst så stor som den erforderliga solvensmarginalen, men också minst så stor som det så kallade garantibeloppet (ett fast belopp som inte beror av bolagets affärsvolym, däremot av vilken typ av affär bolaget sysslar med).

Direktavkastningsprocent. Nettot av ränteintäkter, räntekostnader, utdelningar på aktier och andelar samt resultat på egna fastigheter i relation till det genomsnittliga verkliga värdet på placeringstillgångar och likvida medel.

Totalavkastningsprocent. Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt orealiserade värdeförändringar under året på placeringstillgångar i relation till det genomsnittliga verkliga värdet på placeringstillgångar och likvida medel.